

YARGITAY KARARLARINDA MİRASÇILARIN MİRAS HAKKINI KONU ETTİĞİ İŞLEMLERİN NİTELENDİRİLMESİ SORUNU

*The Problem of the Qualification of Transactions Concerning Heirs'
Right in the Decisions of the Court of Cassation*

Elif Beyza AKKANAT ÖZTÜRK*

Öz

Mirasın açılmasından önce miras payı, alelade bir beklentiden ibarettir. Hukuka uygunluğu “ahlaka aykırılık” düzeyinde farklı hukuk düzenlerinde tartışma konusu edilse de Türk hukukunda açılmamış miras payının “devri” mümkündür. Muhtemel miras payının konu edildiği hukukî işlemler, devirle de sınırlı değildir. Ayrıca muhtemel mirasçı, miras payından feragat edebilir. Mirasın açılmasının ardından yine miras payının devrine ve paylaşma esaslarının belirlenmesine dair ayrı bir hukukî rejim öngörülmüştür. Bu çalışmanın konusu, Yargıtay kararlarındaki miras hakkına yönelik gerçekleştirilen bu nevi hukukî işlemlere yaklaşımın ortaya konulmasıdır.

Miras hukukunun kendisine özgü bir hukukî rejimi mevcuttur. Sınırlı sayı ve tipe bağlılık ilkesiyle sınırlandırılmış bu özgün hukukî işlem rejimindeki uyumsuzlukların da sonuçları itibarıyla özellikli olması kaçınılmazdır. Ancak yargı kararlarında miras hakkının konu edildiği hukukî işlemlerin sınıflandırılmasında kanuni çizgilerin aşıldığı görülmektedir. Hukuki nitelendirmedeki aksaklıkların işlemin tabi olduğu hükümlerin belirlenmesine sirayetiyse kaçınılmazdır. Bu çalışmada Yargıtay kararlarında miras hakkının konu edildiği hukukî işlemlerin nitelendirilmesi sorunu ele alınmıştır. Bu

Makalenin Geliş Tarihi: 26.04.2024, **Makalenin Kabul Tarihi:** 10.07.2024.

* Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Karşılaştırmalı Hukuk Anabilim Dalı, E-posta: eba@istanbul.edu.tr, ORCID: 0000-0003-4856-9733.

bağlamda miras payını konu edinen hukukî işlemlerin nasıl nitelendirildiği ve nasıl nitelendirmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

Anahtar kelimeler: Açılmamış Miras Payının Devri, Mirastan Feragat, Açılmış Miras Payının Devri, Mirasın Paylaşılması, Mirasçılık Sıfatı.

Abstract

Prior to the opening of the estate, the purpart of the heir is a common expectation. Although its legality is debated at the level of “immorality” in different legal systems, it is possible to “assign” the unopened-purpart in Turkish law. In addition, the future heir may also renounce his purpart. After the opening of the inheritance, a separate legal regime is provided for the assignment of purpart. The subject of this study is the approach of the decisions of the Court of Cassation to such legal transactions concerning the purpart.

The law of inheritance has its own specific legal regime. It is inevitable that the disputes in this unique regime of legal transactions, which is limited by the “*numerus clausus*”, are also characterised by their consequences. However, judicial decisions reveal that the legal boundaries are exceeded in the classification of legal transactions to which the purpart is subject. The determination of the provisions governing the transaction will inevitably reflect the deficiencies in the legal characterisation. The purpose of this study is to address the problem of the characterisation of legal transactions involving purpart in the light of the Court of Cassation’s decisions.

Keywords: Assignment of Unopened-purpart, Renunciation of Inheritance, Assignment of Opened-purpart, Portion of the Inheritance, Heirship Title.

Giriş

Her hukukî işlem bakımından olduğu gibi sözleşmelerde de (hukukî) nitelendirme öncelikli hukukî sorundur. İşlemin tarafları, bu ilişkiyi “isimlendirmeyi ihmal etmeseler” de bir sözleşmenin niteliğinin belirlenmesi, taraf iradelerinin dışındadır¹. Taraflar sözleşmeyi (yahut işlemi) ne şekilde

¹ Halil Akkanat, *Medeni Hukukun Uygulanmasında Yöntem* (İstanbul: Filiz Kitabevi, 2024), 213.

isimlendirmiş olursa olsun sözleşmenin nitelendirilmesi hâkimin görevidir². Hâkim, sözleşmenin niteliğini; sözleşmenin taraflarca ne şekilde isimlendirildiğine göre değil içeriğine bakarak belirler (HMK m. 33)³. Şüphesiz tarafların isimlendirmesi yahut nitelendirmesi de önemlidir; ancak tek başına yeterli değildir. Önemli olan sözleşmedeki karakteristik edimlerin ne olduğudur. Bu sebeple de taraflarca yapılan nitelendirme, içerikte yer verilen karakteristik edimlerle örtüştüğünde hukuken anlamlıdır.

Kararlaştırılan asli edim yükümlülükleriyle sözleşmeye verilen isim, o sözleşme “tipiyle” benzer veya aynıysa ilgili sözleşmenin tabi olduğu hükümler, mevcut sözleşme bakımından uygulanacaktır⁴. Nitekim TBK m. 19/1’e göre: “*Bir sözleşmenin türünün ve içeriğinin belirlenmesinde ve yorumlanmasında, tarafların yanlışlıkla veya gerçek amaçlarını gizlemek için kullandıkları sözcüklere bakılmaksızın, gerçek ve ortak iradeleri esas*” alınır⁵.

Miras hukuku alanındaki sözleşmeler de nihai olarak hâkim tarafından sözleşme taraflarının iradesi esas alarak nitelendirilecektir⁶. Bununla birlikte

² Akkanat, *Yöntem*, 213.

³ Necip Kocayusufpaşoğlu, *Borçlar Hukuku-Genel Bölüm: Borçlar Hukukuna Giriş, Hukukî İşlem, Sözleşme* (İstanbul: Filiz Kitabevi, 2017), 340.

⁴ Jörg Schmid, Hubert Stöckli ve Frederic Krauskopf, *Schweizerisches Obligationenrecht Besonderer Teil* (Zürich/Basel/Genf: Schulthess, 2021), 11, N. 73. Tarafların yedek hukuk kurallarının aksine bir düzenleme kabul etmesi de mümkün ve geçerli olduğundan; nitelendirme, uygulanacak hükümlerin mutlak suretle kanunî düzen olduğu sonucunu beraberinde getirmez.

⁵ Nitekim örneğin mirasçıların “karşılıklı feragat” olarak miras paylarına yönelik açıkladıkları irade hem ilk derece mahkemesi hem de Yargıtay tarafından işlem taraflarının ortak ve gerçek iradeleri gözetilerek “miras payının devri” olarak nitelendirilmiştir. Bkz. Y. 7. HD, E.2022/3661, K.2022/8017, 26.12.2022, (Kazancı).

⁶ Aynı yönde bkz. Y. 8. HD, E.2013/12650, K.2014/4220, 13.03.2014; Y. 14. HD, E.2015/11291, K.2015/9565, 02.11.2015, (<https://karararama.yargitay.gov.tr/>). Yargıtay son zikredilen kararında, pay devri sözleşmesinin adi yazılı şekilde kurulduktan sonra mirasçılar arasında dikkate alınmaksızın paylaşımın gerçekleştirilmesi durumunda bu sözleşmeye dayanan ifa talebinin hukukî himaye görmeyeceğine de hükmetmiştir. Aynı yönde ayrıca bkz. “...TMK'nun 677. maddesine göre miras payının devri hususunda mirasçılar arasında yapılan sözleşmeler yazılı olmak koşuluyla geçerli ise de, yazılı pay devrinden sonra2000 tarihinde bizzat tapu sicil memuru huzurunda ortak muristen gelen dava konusu taşınmazlar paylı mülkiyet şeklinde tapuya tescil edildiğinden taraflar

miras hukuku alanında irade beyanının içeriğinin belirlenmesinin özellikli ve önemli hukukî sonuçları vardır. Borçlar hukukunun aksine sözleşme serbestisi değil sıkı şekil kuralları ve sınırlı sayı ilkesine tabi miras hukuku ilişkilerinde nitelendirme; işlemin hüküm ve sonuç doğurması bakımından esaslı önemi haizdir⁷.

Bu çalışma kapsamında Yargıtay'ın mirasçılarının miras haklarına yönelik gerçekleştirdiği hukukî işlemlere yaklaşımı ele alınacaktır. Bu çerçevede: (1) öncelikle mirastan feragat, miras payının devri ve paylaşma sözleşmesine dair iradelerin birbirinden ayrılmasını kolaylaştırabilmek adına kanun hükümleri çerçevesinde zikredilen işlemler tanımlanmaya gayret edilecektir. (2) Akabinde miras payını konu edildiği hukukî işlemlerin nitelendirilmesi sorununa Yargıtay'ın yaklaşımı değerlendirilecektir.

I. Miras Hukuku İlişkilerinin Nitelendirilmesi

A. Sınırların Belirginleştirilmesi: Miras Hakkına Yönelik Hukukî İşlemlerin Tasnifi

Mirasçılarının miras paylarını konu ettiği hukukî işlemler arasında akla ilk gelen miras payının devridir. Buna ek olarak miras sözleşmesinin “olumsuz” olarak isimlendirilen ikinci türü olan mirastan feragat sözleşmesi de mirasçının açılmamış miras payına yönelik sağlararası “tasarruflarından⁸” biridir. Yine paylaşma sözleşmeleri de hem sayılan hukukî işlemlerle ilişkisi hem de terekedeki hak sahipliği ve dolayısıyla miras payına etkisi gözetildiğinde kapsamı ve hukukî sonuçları bakımından değerlendirilmelidir.

arasındaki pay devri sözleşmesine dayanarak tapu iptali ve tescil istenemez.” [Y. 14. HD, E.2015/11291, K.2015/9565, 02.11.2015, (<https://karararama.yargitay.gov.tr/>)].

⁷ Mustafa Dural, *Miras Sözleşmeleri* (İstanbul: Fakülteler Matbaası, 1980), II vd.; M. Kemal Oğuzman, *Miras Hukuku* (İstanbul: Filiz Kitabevi, 1995), 94 vd.; Mustafa Dural ve Turgut Öz, *Türk Özel Hukuku Cilt IV-Miras Hukuku* (İstanbul: Filiz Kitabevi, 2023), N. 235 vd.; Ahmet Kılıçoğlu, *Miras Hukuku* (Ankara: Turhan Kitabevi, 2023), 96-97; Süleyman Yılmaz, *Medeni Hukuk Cilt IV-Miras Hukuku* (Ankara: Yetkin Yayınları, 2024), 34.

⁸ Buradaki tasarruf kavramı, tasarruf işlemi değil, hukukî işlemi ifade etmektedir. Bkz. Oğuzman, *Miras*, 94; Hasan İşgüzar, Mehmet Demir ve Süleyman Yıldız, *Miras Hukuku* (Ankara: Yetkin Yayınları, 2019), 35; Kılıçoğlu, *Miras*, 92; Yılmaz, *Miras*, 33.

Bu çerçevede zikredilen her bir işlemin tanımı, kurulması, hüküm ve sonuçları ayrı monografik eserlerin konusunu oluşturabilecek kapsamdadır. Aşağıda ise hukukî nitelendirmeye katkı sunabilmek maksadıyla miras payının devri, mirastan feragat ve paylaşma sözleşmesi birbiriyle ilişkileri gözetilerek tanımlanıp sözleşmelerin birbirinden farklarına odaklanılacaktır. Takip eden bölümse (II.) konu özelinde -ilgili hukuki işlemlerin birbirinden ayrılması- seçilmiş yargı kararlarındaki hukukî sorunlardan oluşmaktadır. Bu sebeple işlemler, aşağıda “tarafı”⁹ esas alınarak ayrı başlıklar kapsamında tanımlanacaktır. Ayrıca işlemin hukukî sonuçlarıyla işlemin geçerlilik unsurları ve bu unsurlardaki aksaklıkların (örneğin şekle aykırılık) hukukî işleme etkisi sorunlarına değinilecektir.

B. Mirasçının Mirasbırakanın İradesini Gerektiren Hukukî İşlemleri

1. Mirastan Feragat Sözleşmesi

Mirastan feragat, miras sözleşmesinin bir türü olarak düzenlenmiştir (TMK m. 528)¹⁰. Maddî anlamda bir ölüme bağlı tasarruf olan mirastan feragat aynı zamanda “bağlayıcı” olarak nitelendirilen şekli anlamda ölüme bağlı tasarrufların da (miras sözleşmesi) bir türüdür¹¹. Mirastan feragat iki taraflı bir ölüme bağlı tasarruftur ki bununla mirasbırakanla işlemin karşı tarafı, mirasbırakanın terekesi üzerinde ileride doğacak olan mirasçılık hakkından feragat konusunda anlaşır¹². Mirastan feragat, ilgili işlemle ölüme

⁹ Hukukî işlemin hüküm ve sonuçlarını doğurması için gerekli irade beyanı esas alınarak taraf sayısı belirlenmektedir. Ayrıca bkz. Mustafa Dural ve Suat Sarı, *Türk Özel Hukuku Cilt I-Temel Kavramlar ve Medeni Kanununun Başlangıç Hükümleri* (İstanbul: Filiz Kitabevi, 2023), N. 1114. Açılmamış miras payının devrinde “katılım” ile kastedilenin ne olduğu, “katılım ve izin birbiriyle ilişkisi”, mirasbırakanın bu iradesinin işlem ve işlemin taraf sayısına etkisi tartışmalıysa da (bkz. I./B./2.) ilgili ilişki bütünlüğün korunması adına “mirasbırakanla” gerçekleştirilen işlemler başlığı altında incelenecektir. Bu yönüyle mirasbırakanla gerçekleştirilen işlemler, mirasbırakanın da iradesine ihtiyaç duyulan hukukî ilişkileri de kapsamına alacak şekilde tasarlanmıştır.

¹⁰ Mirastan feragat sözleşmesi, miras sözleşmeleri üst başlığında olumlu miras sözleşmesiyle birlikte düzenlenmiştir. Kanun koyucunun bu tercihi yönelik eleştiriler için ayrıca bkz. Dural ve Öz, *Miras*, N. 479.

¹¹ Dural, *Miras Sözleşmeleri*, 43 vd.

¹² Necip Kocayusufpaşaoğlu, *Miras Hukuku*, (İstanbul: Filiz Kitabevi, 1987), 300 vd.; Oğuzman, *Miras*, 133; Gökhan Antalya, *Mirastan Feragat Sözleşmesi*

bağlı tasarrufta bulunduğu kabul edilen mirasbırakanla mirasbırakanın müstakbel mirasçısı¹³ arasındadır¹⁴. Bir diğer ifadeyle mirastan feragat, mirasbırakanın sağlığında gerçekleştirilen ve fakat mirasçının müstakbel miras payı üzerinde etkisini gösteren bir hukukî işlemdir. Mirastan feragat eden mirasçı, feragati oranında mirasçılık sıfatını kaybeder¹⁵. Böylece mirasçı

(İstanbul: Alkım Yayınevi, 1999), 28 vd.; Gökhan Antalya ve İpek Sağlam, *Miras Hukuku* (İstanbul: Seçkin Yayıncılık, 2021), 189; Mehmet Ayan ve Nurşen Ayan, *Miras Hukuku* (Ankara: Adalet, 2023), 167; Dural ve Öz, *Miras*, N. 485; Yılmaz, *Miras*, 93; Peter Weimar, Schweizerisches Zivilgesetzbuch, Das Erbrecht, *BK-Berner Kommentar*, (Bern: Stämpfli Verlag, 2009), ZGB Art. 495, N. 1; Stephanie Hrubesch-Millauer, *CHK-Handkommentar zum Schweizer Privatrecht* ed. Ruth Arnet, Peter Breitschmid, Alexandra Jungo (Zurich: Schulthess, 2023), ZGB Art. 495, N. 1.

¹³ Levent Bıçakçı, *Mirastan Feragat Sözleşmesi* (İstanbul: Kazancı Hukuk Yayınları, 1999), 44 vd.; Mirastan feragat, saklı paylı mirasçıyla gerçekleştirildiği takdirde mirasbırakanın tasarruf oranına etki edeceğine işaret edilmekle birlikte diğer yasal mirasçıların da işlemin tarafı olabileceği ifade edilmektedir. Bkz. Kocayusufpaşaoğlu, *Miras*, 301; Zahit İmre ve Hasan Erman, *Miras Hukuku* (İstanbul: Der Yayınları, 2022), 198; Dural ve Öz, *Miras*, N. 888; Şirin Aydıncık-Midyat, “Evlenmeden Önce Mirastan Feragat Sözleşmesi Yapılabilir mi?,” *İMİHD* 8, S. 1 (Mart 2023): 214; Yılmaz, *Miras*, 93. Her iki tarafın da “karşılıklı olarak birbirinin mirasından feragat etmelerine bir engel olmadığı” yönünde bkz. Kılıçoğlu, *Miras*, 152.

¹⁴ Yargıtay da işleme mirasbırakanın taraf olmadığını göz önünde bulundurarak tarafların ilgili işleme dair nitelendirmesi mirastan feragat olmasına rağmen işlemin bu nitelikte olmadığına karar vermiştir. Buna göre “...Taraflar arasındaki sözleşme mirastan feragat sözleşmesi olarak adlandırılmıştır. HUMK.nun 74 ve 76. maddeleri uyarınca olayları bildirmek taraflara hukuki nitelime hakime aittir. TMK.nun 528. maddesine göre miras bırakan bir mirasçısıyla karşılıksız veya bir karşılık sağlayarak mirastan feragat sözleşmesi yapabilir. Feragat eden, mirasçılık sıfatını kaybeder. Somut olayda mirasçı ile muris arasında düzenlenen bir sözleşme bulunmadığından dayanak sözleşme murisin ölümünden sonra kalan mirasçılar arasındaki miras payının devri (TMK'nun 677. maddesi) niteliğindedir.” Bkz. Y. 8. HD., E.2013/12650, K.2014/4220, 13.03.2014, (<https://karararama.yargitay.gov.tr/>).

¹⁵ Rona Serozan ve Baki İlkay Engin, *Miras Hukuku* (İstanbul: Seçkin, 2022), 390; Bilge Öztan, *Miras Hukuku* (Ankara: Yetkin Yayınları, 2023), 254; Fikret Eren ve İpek Yücer Akıntürk, *Miras Hukuku* (Ankara: Yetkin Yayınları, 2023), 194; CHK-Hrubesch-Millauer, ZGB Art. 495, N. 6; Yargıtay, mirastan feragatin etkisinin de mirasçılık belgesinde gösterilmesi gerektiğine karar vermiştir. Buna göre: “...mirasçılık sıfatına sahip olan kişi veya kişiler ile miras paylarının gösterilmesi ve mirastan feragat durumuna işaret edilmekle yetinilmemesi, mirastan feragat

olmaya bağlı hukukî sonuçlar -terekedeki değerler üzerindeki hak sahipliği ve borçlardan sorumluluk- feragat eden mirasçı bakımından feragat oranında doğmaz¹⁶.

Mirastan feragat, mirasbırakanın tasarruf oranına sağ olduğu zaman dilimindeki etkisi sebebiyle atipik de olsa ölüme bağlı tasarruf olarak nitelendirilir¹⁷. Böylece mirasbırakanın iradesiyle kanuni intikal prensiplerinden ayrılmış olunur¹⁸.

Mirastan feragatin ölüme bağlı tasarruf olarak nitelendirilmesinin bu işlemin, sıhhat şartları başta olmak üzere tabi olduğu hükümler bakımından önemli hukukî sonuçları vardır¹⁹. Buna göre bir ölüme bağlı tasarruf olması sebebiyle mirastan feragat ancak miras sözleşmesi şeklinde gerçekleştirilebileceğinden; sözleşmenin geçerliliği resmi vasiyetname şeklinde düzenlenmiş olmasına bağlıdır²⁰. Mirastan feragat sözleşmesinde şekle aykırılığın sonucu, TMK m. 557/b.4 uyarınca iptal edilebilirliktir²¹.

nedeniyle, mirasçılık sıfatını kaybedenlerin ve bunların payının akıbetinin de (kime kalacağıının) gösterilmesi gerekir.” [Y. 14. HD., E.2016/14194, K.2020/4229, 30.06.2020, (Lexpera)].

¹⁶ Serozan ve Engin, *Miras*, 390; Aydıncık-Midyat, “Feragat,” 213.

¹⁷ Dural, *Miras Sözleşmeleri*, 43-44; Antalya, *Miras*, 61 vd.; Serozan ve Engin, *Miras*, 390; Sezer Çabri, *Miras Hukuku Şerhi Cilt-I* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2022), N. 793; Dural ve Öz, *Miras*, N. 881; Aydıncık-Midyat, “Feragat,” 213. Tartışma için ayrıca bkz. CHK-Hrubesch-Millauer, ZGB Art. 495, N. 2; BK-Weimer, ZGB Art. 495, N. 2 vd.

¹⁸ Serozan ve Engin, *Miras*, 390; Dural ve Öz, *Miras*, N. 881.

¹⁹ Dural ve Öz, *Miras*, N. 881. Alman hukukunda mirastan feragatin miras sözleşmesi olarak nitelendirilmekle birlikte ölüme bağlı tasarruf olarak kabul edilmediğine dair bkz. Dural, *Miras Sözleşmesi*, 44; Aksi görüş için bkz. Stefan Wegerhoff, *Münchener Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch Band 11: Erbrecht*, (München: C.H. Beck, 2022), BGB § 2346, N. 2-3; bu tartışma için ayrıca bkz. Martin Löhnig ve Philipp S. Fischinger, *Erbrecht* (München: C.H. Beck, 2022), N. 373-374.

²⁰ TMK m. 545/1; Y. İBK, E.1958/16, K.1959/14, 11.02.1959; Dural ve Öz, *Miras Hukuku*, N. 883. Mirastan sözleşmelerinin, şekil yönünden resmi vasiyetnameden farklı dair ayrıca bkz. TMK m. 545/2; Dural, *Miras Sözleşmeleri*, 88 vd.; Dural ve Öz, *Miras*, N. 520 vd.; Ali Naim İnan, Şeref Ertuş ve Hakan Albaş, *Miras Hukuku* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2024), 287.

²¹ Yargıtay İsviçre Federal Mahkemesinin de aynı görüşte olduğuna dikkat çekerek; mirastan feragat sözleşmesinin, mirastan feragat eden mirasçının alacaklılarının bu ölüme bağlı tasarrufu iptal davasına (TMK m. 557) konu edemeyeceği, İcra

Feragatin tabi olduğu kurallar, işlem müstakbel mirasçı bakımından sağlararası bir işlem olduğundan özelliğidir²². Mirasbırakan yönünden bir ölüme bağlı tasarruf hükmünde olan bu işlem, ölüme bağlı tasarrufların hukukî rejimine tabidir (TMK m. 557/b.1)²³. Bunun aksine müstakbel mirasçı bir ölüme bağlı tasarrufta bulunmadığından onun bakımından genel işlem ehliyetine dair esaslar uygulanacak ve işlemin bu yönüyle aksak olmasının hukukî sonuçları genel hükümlere göre belirlenecektir (TMK m. 15 vd.)²⁴.

Mirastan feragatin ivazlı yahut ivazsız olmak üzere iki türü bulunmaktadır. “İvazlı olma” sağlararası tasarrufta bulunan mirasçının, bu tasarrufuna karşılık mirasbırakanın sağlığında²⁵ ondan bir karşılık alması esas alınarak belirlenmektedir²⁶. Bu ayrımın hukukî sonucuysa feragatin etkisinde kendisini göstermektedir²⁷.

Mirastan feragat sözleşmesinin yahut miras sözleşmesinin şekli bakımından özellikli olan hususlardan biri de evlenme sözleşmesiyle aynı işlemde gerçekleştirilmesidir. Türk Medeni Kanunu’nda bu ihtimale dair özel bir hüküm bulunmaz²⁸. Ancak öğretide miras sözleşmesi için öngörülen

İflas Kanunu hükümlerine (İİK m. 277-284) başvurulması gerektiği yönünde karar vermiştir. Bkz. Y. 7. HD., E.2021/1317, K.2021/4202, 22.12.2021, (Lexpera).

²² Dural, *Miras Sözleşmeleri*, 68 vd.; Dural ve Öz, *Miras*, N. 884.

²³ Ehliyet yönünden kişiye sıkı sıkıya bağlı bir hukukî işlem olması itibarıyla ve tabi olunan şekil kurallarının belirlenmesi ve şekle aykırılığın hukukî sonuçları bakımından ölüme bağlı tasarruflara ilişkin kurallar uygulanacaktır. Dural ve Öz, *Miras*, N. 884 vd. Mirasbırakanın sağlığında TMK m. 504’e kıyasen her zaman ehliyetsizlik sebebiyle iptal davası açılabilceği yönünde bkz. Dural ve Öz, *Miras*, N. 510; Karş. Kocayusufoğlu, *Miras*, 145.

²⁴ Dural, *Miras Sözleşmeleri*, 74; Dural ve Öz, *Miras*, N. 507. Her iki taraf bakımından da hükümsüzlük türünün miras hukuku anlamında iptal edilebilirlik olması gerektiği yönünde ayrıca bkz. Paul Piötet, *Schweizerisches Privatrecht, Band IV/1: Erbrecht erster Halbband* (Basel: Helbing & Lichtenhahn, 1978), 283; Görüşün eleştirisi için bkz. Dural, *Miras Sözleşmeleri*, 76-78.

²⁵ İsviçre Federal Mahkemesi’nin, ivazın ölüme bağlı kazandırma şeklinde de olabileceği yönündeki kararı ve bu karara yönelik değerlendirmeler için ayrıca bkz. CHK-Hrubesch-Millauer, ZGB Art. 495, N. 2; BK-Weimer, ZGB Art. 495, N. 6.

²⁶ Kocayusufoğlu, *Miras*, s. 301 vd.; Dural ve Öz, *Miras*, N. 890 vd.; BK-Weimer, ZGB Art. 495, N. 1.

²⁷ Bkz. TMK m. 528/3.

²⁸ Alman hukukunda evlenme sözleşmesinin şekil şartlarının -sadece şekil yönünden- işlemin geçerli olarak kurulabilmesi adına yeterli olduğuna dair özel hüküm bulunmaktadır. Bkz. BGB § 2276/2.

kuralların daha katı olması gerekçesiyle miras sözleşmesine ilişkin kurallara uyularak aynı işlemde evlilik ve miras sözleşmesi yapılmasının mümkün olduğu ifade edilmektedir²⁹. Yargıtay ise evlenmeden önce gerçekleştirilen mirastan feragat sözleşmelerini “nişanlının işlem anında mirasçı sıfatının eksikliği ve doğmamış haktan feragat edilemeyeceği gerekçesiyle” geçersiz kabul edilmektedir³⁰. Buna göre:

“...Somut olaya gelince, her ne kadar davacı 27.02.2007 tarih ve ...yevmiye nolu ...24. Noterliği'nde düzenlenen mirastan feragat sözleşmesi ile miras hakkından feragat etmiş ise de feragat tarihi itibarı ile mirasçı sıfatının olmadığı sabittir. O halde, noterde düzenlenen feragat sözleşmesi TMK m. 528 anlamında bir feragat sözleşmesi olmadığı gibi doğmamış haktan feragat edilemeyeceği, bu beyana hukukî sonuç bağlanamayacağı açıktır. Ne var ki, muris muvazaası iddiası yönünden hükme yeterli bir araştırma yapılmamıştır”³¹.

Yargıtay'ın bu hukukî işleme yaklaşımındaki temel aksaklık, yaklaşımının mirastan feragatle uyumsuzluğundan ileri gelmektedir. Mirastan feragat bir beklenen hak üzerindeki tasarruftur ve hiçbir mirastan feragat sözleşmesinin yapıldığı sırada mirasçılık sıfatının kazanılmış olması söz konusu değildir³². Beklenen haklara yönelik tasarrufun geçerliliği ve etkileri tartışmalıysa da mirastan feragat Türk Medeni Kanunu'ndaki muhtemel mirasçının, beklenen miras hakkı üzerinde aynı etkili tasarruf imkân tanınmış

²⁹ Bkz. Arnold Escher, Kommentar zum schweizerischen Zivilgesetzbuch, II Band-Das Erbrecht, Erste Abteilung: Die Erben (Art. 457-536 ZGB) (Zürich: Schulthess, 1959) ZGB Art. 512, N. 13; Dural, Miras Sözleşmeleri, 97. Şüphesiz evlenme sözleşmesine yönelik özel şartlar da göz önünde bulundurulacağı gibi sözleşmeler maddi anlamda bağımsızlıklarını koruyacaktır. Ayrıca bkz. Dural, Miras Sözleşmeleri, 98-99.

³⁰ Evlenmeden önceki miras sözleşmesinin geçersizliğine dair Yargıtay kararı eleştirisi için ayrıca bkz. Antalya, *Miras*, 35; Baki İlkay Engin, “Zümrede Halefiyet İlkesi Işığında Mirastan Feragatin Altsoya Etkisi (TMK 528 III Kuralının Anlamı),” içinde *Prof. Dr. Sermet Akman'a Armağan*, ed. Saibe Oktay Özdemir, Azra Arkan Serim, Atilla Altop (İstanbul: Filiz Kitabevi, 2020), 379; Serozan ve Engin, *Miras Hukuku*, 389.

³¹ Y. 1. HD, E.2015/15019, K. 2018/14670, 20.11.2018, (Lexpera).

³² Mirasbırakan önce vefat etme ihtimali dolayısıyla nişanlıların diğer mirasçılardan ayrı değerlendirilmesini haklı kılar bir gerekçe olmadığı yönünde bkz. Aydıncık-Midyat, “Feragat,” 222.

tek hukukî işlemdir³³. TMK m. 528’de “mirasçılar” olarak anılan kişiler, mirasbırakanla yakınlıkları ve ilişkileri ne olursa olsun mirasbırakanın sağlığında teknik anlamda mirasçı sıfatını kazanmamıştır³⁴. Bu yönüyle mirasçılık ihtimali düşük olan kişilerin ve bu durumda nişanlının dahi madde lafzındaki “mirasçılara” karşılık geldiği kabul edilmelidir³⁵.

Öğretide *Aydıncık-Midyat’ın da* işaret ettiği üzere Yargıtay’ın bu yaklaşımının temelinde, ilgili işlemin TMK m. 23/2’ye aykırı olduğu kanaati yer almaktadır³⁶. Şüphesiz her hukukî işleme yönelik bir emredici sınır olan TMK m. 23/2’nin, mirastan feragat için de göz önünde bulundurulması kanunî bir zorunluluktur³⁷. Ancak kanaatimizce *Aydıncık-Midyat’ın da* ifade ettiği gibi evlilik öncesi feragat işlemlerini toptan geçersiz saymak yerine her somut olayda işlemin kişilik hakkına etkileri göz önünde bulundurularak bir değerlendirme yapılmalıdır³⁸.

2. Açılmamış Miras Payının Devri

Bir kimsenin henüz yaşayan bir yakınının ölümüne bağlı olarak kazanacağı hakları hukukî işlemlere konu etmesi, esasında ahlaka aykırılığın sınırında dolaşmasıdır³⁹. Bununla birlikte TMK m. 678’de açılmamış miras

³³ Aydıncık-Midyat, “Feragat,” 222. Türk hukukunda “beklenen haklar” üzerindeki gerçekleştirilerek hukukî işlemlerin tabi olduğu hukukî rejim için ayrıca bkz. Halûk Nami Nomer, *Beklenen Haklar Üzerindeki Tasarrufların Hukuki Sonuçları* (İstanbul: Beta, 2023), 109 vd.

³⁴ Aydıncık-Midyat, “Feragat,” 225.

³⁵ Aydıncık-Midyat, “Feragat,” 226 özl. dn. 63.

³⁶ Aydıncık-Midyat, “Feragat,” 228.

³⁷ TMK m. 23’ün sözleşme ilişkilerine etkisi bakımından ayrıca bkz. Nil Karabağ-Bulut, *Medeni Kanunun 23. Maddesi Kapsamında Kişilik Hakkının Sözleşme Özgürlüğüne Etkisi* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2014), 88 vd. Rona Serozan, *Medeni Hukuk Genel Bölüm-Kişiler Hukuku* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2022), 461 vd.

³⁸ Aydıncık-Midyat, “Feragat,” 230.

³⁹ Bu durum ahlaka aykırı yahut en hafif tabirle “hoş olmayan bir durum” olarak dahi nitelendirilmektedir. Bu nitelendirme için bkz. Halil Akkanat, *Ölümün Özel Hukuk İlişkilerine Etkisi*, (İstanbul: Filiz Kitabevi, 2004), 17. Dural ve Öz, *Miras*, N. 1564. Aynı yönde bkz. İmre ve Erman, *Miras*, 550. İşlemin sakıncalarına yönelik değerlendirmeler için bkz. Kocayusufpaşaoğlu, *Miras*, 543 vd.; Serozan ve Engin, *Miras*, 560). Alman hukukunda açılmamış miras payının devrine yönelik hukukî işlemlerin geçersiz olduğu düzenlenmiştir. Bkz. § 311b/4. Hüküm kökeni

payına yönelik tasarruflar, “mirasbırakanın katılımı veya izniyle” hukuken geçerli kabul edilmiştir. Buna göre açılmamış miras payının devri, mirasbırakanın da bilgisi dahilinde gerçekleştirilen ve mirasçının ileride doğması muhtemel mirasçılık hakkını miras açılmadan devrettiği işlemidir⁴⁰. Bu devir bir tasarruf işlemi niteliğinde değildir⁴¹.

İlgili hukukî işlemin şekli bakımından doğrudan bir düzenleme yoksa da açılmış miras payının devrine ilişkin hükümlerin bu işleme de uygulanması önerilmektedir⁴². Nitekim Yargıtay da “*özel bir şekil kuralı öngörülme de*” açılmamış miras payının devri bakımından açılmış miras payının devri için öngörülen şekil kurallarının kıyasen uygulanacağı yönünde karar vermektedir⁴³. Miras payını devralan taraf, bir başka mirasçı olabileceği gibi

itibarıyla Roma hukukuna dayansa da BGB’de muhafaza gerekçesi; kanun koyucunun böyle bir işlemin ahlaka aykırı olduğu fikridir. Buna göre bu tür sözleşmeler ahlaken “kınanmalıdır”. Çünkü sözleşme tarafları mirasbırakanın ölümünü ve hatta onun yakın zamanda ve kendilerinden önce öleceğini ummaktadır. Ayrıca mirasbırakan, ölüme bağlı tasarrufta bulunma özgürlüğünün kısıtlandığını düşünebileceği gibi bu işlemler iktisaden savurganlık ve istismara yol açabilecektir. Ayrıca bkz. Sebastian Ruhwinkel, *Münchener Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch: BGB, Band 3: Schuldrecht-Allgemeiner Teil II* (München: C.H. Beck Verlag, 2022), BGB § 311b, N. 122; Martin Fries ve Reiner Scholze, *Nomos Handkommentar Bürgerliches Gesetzbuch* (Baden-Baden: Nomos, 2021), N. 35-37.

⁴⁰ Dural ve Öz, *Miras*, N. 1563.

⁴¹ Şirin Aydıncık-Midyat, “Açılmamış Miras Payı Üzerindeki İşlemlere İlişkin Yargıtay Uygulaması,” içinde *Medeni Hukuk Alanındaki Güncel Yargıtay Kararlarının Değerlendirilmesi Cilt IV: Miras Hukuku*, ed. Baki İlkay Engin (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2023), 157. Tasarruf kavramı hem hukuken hem de günlük hayatta geniş anlamıyla kullanılsa *Ayiter’in tanımıyla tasarruf işlemini “hak üzerinde nihai etki yaratan işlemlerdir”*. Kudret Ayiter, *Medeni Hukukta Tasarruf Muameleleri* (Ankara: İstiklal Matbaacılık ve Gazetecilik Kollektif Ortaklığı, 1953), 13.

⁴² Cumhur Özakman, *Miras Payının Devrine İlişkin Sözleşmeler* (İstanbul: Kazancı Hukuk Yayınları, 1984), 123 vd.; Kocayusufpaşaoğlu, *Miras*, 545; Dural ve Öz, *Miras*, N. 1566.

⁴³ 743 sayılı Medeni Kanun dönemindeki kararlarında Yargıtay miras taksim ve açılmış miras payının devri için öngörülen adi yazılı şeklin kıyasen uygulanacağı ve bu sebeple açılmamış miras payının devrinin de “yazılı olmasının” yeterli olduğu kanaatindedir. Bkz. Y. 2. HD, E.1978/7150, K.1978/7486, 26.10.1978; Y. 2 HD, E.1996/5600, K.1996/6702, 17.06.1996, Y. HGK, E.1996/2-575,

bir üçüncü kişi de olabilir. Devralanın kimliği, işlemin geçerlilik şekli üzerinde etkilidir (TMK m. 678).

Bu hukukî işlem bakımından özellikli bir diğer husus ise zikredildiği üzere TMK m. 678 uyarınca işleme “mirasbırakanın katılımı yahut izninin” aranmasıdır⁴⁴. İlgili hüküm açılmamış miras payının devri için özel geçerlilik şartı olarak nitelendirilmektedir⁴⁵. Bu durumda açılmamış miras payının devrinin geçerliliği, sonradan da gösterilebileceği kabul edilen mirasbırakanın “oluruna” bağlıdır. Aksi takdirde işlem kesin hükümsüzdür⁴⁶. Mirasbırakanın pay devri hukukî işlemine katılması yahut muvafakati şekle tabi değildir⁴⁷.

K.1996/726, 23.10.1996; Y. 14. HD, E.1998/10121, K.1999/1154, 19.02.1999, (Kazancı). 4721 sayılı Kanun bakımından da mirasçılar arası devirde yazılı şekil şartı aranacağı yönünde bkz. Y. 2. HD, E.2003/2492, K.2003/4868, 03.04.2003; Y. 2. HD, E.2003/4418, K.2003/5475, 15.04.2003, (Kazancı).

⁴⁴ 743 sayılı Medeni Kanun döneminde MK m. 612’de “katılma (iştirak) ile izini (muvafakati) “veya” yerine mehzla uyumlu olarak (bkz. ZGB Art. 636/1: “ohne Mitwirkung und Zustimmung”) “ve” bağlacıyla kullanılmış olmasının ilgili hukukî işlemin geçerlilik şartlarına etkisine ilişkin tartışma için ayrıca bkz. M. Fadıl Yıldırım, “Beklenen (Açılmamış Bir Terekedeki) Miras Hakkının Devri,” *Yargıtay Dergisi* 21, S. 1-2 (Ocak-Nisan 1995): 128 vd.; Özakman, *Sözleşme*, 123 vd.; Dural ve Öz, *Miras*, N. 1565.

⁴⁵ Akkanat, *Ölüm*, 21; Aydınçık-Midyat “Miras Payı,” 157.

⁴⁶ Y. 14. HD, E.1998/10121, K.1999/1154, 19.02.1999, (Kazancı); aynı yönde bkz. Y. 2. HD, E.2003/16231, K.2004/176, 13.01.2004; Y. 2. HD, E.1987/103, K.1987/1233, 19.02.1987, (Kazancı). Karşı oyda ise bunun aksine ilgili eksikliği (mirasbırakanın katılım yahut icazetinin olmaması) iptal sebebi olarak ele alınmıştır. Ayrıca bkz. Bkz. Y. 2. HD, E.1987/103, K.1987/1233, 19.02.1987-Karşı Oy, (Kazancı). Yakın tarihli Yargıtay kararının karşı oyunda da mirasbırakanın açılmamış miras payının devrine katılımını “sıhhat şartı” olarak nitelendirmiş ve aksi halde işlemin geçersiz olacağına hükmetmiştir. Bkz. Y. 1. HD., E.2017/1849, K.2020/1030, 18.02.2020-Karşı Oy, (Lexpera); Martina Bosshardt, *OFK-Orell Füssli Kommentar, ZGB-Schweizerisches Zivilgesetzbuch* (Zürich: Orell Füssli Verlag, 2021) ZGB Art. 636, N. 4; Tarkan Göksu, *CHK-Handkommentar zum Schweizer Privatrecht* (Zurich: Schultess, 2023), ZGB Art. 636, N. 4. TMK m. 678/2 gereği taraflar bu sözleşmeye dayanarak birbirlerine verdiklerinin iadesini talep edebilirler. Bu talebe TBK m. 81 uyarınca “ahlaka aykırı bir sonucun gerçekleşmesi için verilen şeylerin iadesi” hükmü uygulanmaz. Bkz. Akkanat, *Ölüm*, 21.

⁴⁷ Akkanat, *Ölüm*, 20; OFK-Bosshardt, ZGB Art. 636, N. 4; CHK-Göksu, ZGB Art. 636, N. 5; BGE 98 II 281 E 5e. Rızanın geri alınmasının mümkün olmadığı yönünde bkz. BGE 128 III 163 E 3c/aa; OFK- Bosshardt, ZGB Art. 636, N. 4;

Mirasbırakan bu beyanıyla bağlıdır ve bu irade beyanı serbestçe geri alınamaz⁴⁸. Şüphesiz bu bağlayıcılık, mirasbırakanın malvarlığı üzerinde gerçekleştirebileceği sağlararası yahut ölüme bağlı tasarruflar yönünden bir sınırlama olarak anlaşılmamalıdır⁴⁹.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu miras payına konu değerlerin bizatihi kendisinin hukukî işlemlere konu edilebileceğini ve bu çerçevede ilgili değerın devrine yönelik sözleşmenin, mirasbırakan tarafından şahit olarak imzalamasıyla mirasbırakanın işleme muvafakat etmiş kabul edileceği görüşündedir⁵⁰.

Yargıtay'ın mirastan feragatin evlenmeden önce gerçekleştirilmesine dair "doğmamış haktan feragat edilemeyeceği" çıkarımını, sadece mirasçılar arasında düzenlenen ve mirasbırakanın katılım yahut izni olmadığı için geçersiz olan açılmamış miras payının devri sözleşmeleri için de tekrarladığı

CHK-Göksu, ZGB Art. 636, N. 5. "...Beklenen miras hakkının devrine ilişkin sözleşme de, kurucu unsurları bakımından diğer sözleşmeler gibi karşılıklı ve birbirine uygun irade beyanlarıyla meydana gelir. Ancak, ek olarak MK.nun 613. maddesinde vurgulandığı, üzere, "iştirak ve muvafakat" şeklinde belirtilen miras bırakanın "olur"u şartına da uyulması gerekir. Bu olur, herhangi bir şekilde uymadan, hatta miras bırakanın maksadı hakkında şüphe ve tereddüde yer vermeyerek iradeyi gösteren hareketlerin açığa vurması şeklinde olabilir". Bkz. Y. HGK, E.1994/17-453, K.1994/664, 02.11.1994, (Kazancı); Ayrıca bkz. Y. 2. HD., E.1996/5600, K.1996/6702, 17.06.1996, (Kazancı). Mirasbırakanın katılımı yahut izni "tanık veya benzeri delillerle" ispatının mümkün olmadığı yönünde bkz. Y. 8. HD, E.2008/3067, K.2008/3437, 23.6.2008, (Kazancı).

⁴⁸ Özakman, *Sözleşme*, 134; Kocayusufpaşaoğlu, *Miras*, 548; Serozan ve Engin, *Miras*, 577; Aydıncık-Midyat, "Miras Payı," 155.

⁴⁹ Aydıncık-Midyat, "Miras Payı," 155.

⁵⁰ Payın kısmen devrini mümkün kılan TMK m. 677-678 terekede yer alan münferit değerler mi yahut terekede mirasçının hak sahipliğini temsil eden payın kendisinin mi bölünmesini ifade ettiği tartışmalıdır. Yargıtay başka bir kararında: "...Beklenen miras hakkının devredilmesinde mirasçının tüm tasfiye payı üzerinde tasarrufta bulunmasına da gerek yoktur. İşlemin tasfiye payının bir bölümünü içermesi de mümkündür. Sözleşme yapısı itibarıyla geciktirici şarta bağlıdır. Bu unsur sözleşmenin bünyesinde saklıdır. İçerisinde sulh, satım, trampa, başış gibi" sözleşmelerin mevcut olduğunu ifade etmiştir [Y. 2. HD, E.2003/2492, K.2003/4868, 03.04.2003; ayrıca bkz. Y. 2. HD, E.2003/4418, K.2003/5475, 15.04.2003, (Kazancı)]. Ayrıca bkz. Aydıncık-Midyat, "Miras Payı," 152-153. İsviçre Federal Mahkemesi ise mirasın açılmasından önce de terekedeki münferit değerlerin pay devri sözleşmesine konu edilebileceği görüşündedir. Bkz. BGE 128 III 163, 2b.

görülmektedir⁵¹. Bununla birlikte TMK m. 678’de açık kanunî dayanağı olan bir hukukî işleme dair Yargıtay’ın bu değerlendirmesi, esasında işlemin kanundaki geçerlilik şartlarındaki eksikliğin göz ardı edildiği izlenimini uyandırmaktadır⁵². Aşağıda (II.) ayrıntısıyla açıklanacağı üzere esasında bu yaklaşım, işlemin taraflarının da dikkatle tespit edilmemesinden ileri gelmektedir. Bununla birlikte Yargıtay kararları bir bütün olarak değerlendirildiğinde yine aşağıda (II.) değinileceği üzere mirasbırakanın işleme katılımının, işlemin niteliğine etkisine yönelik tartışmada Yargıtay’ın tutumunu göstermesi bakımından bir hukukî sonucu olabileceği atlanmamalıdır⁵³.

Bununla birlikte noterde düzenleme şekilde gerçekleştirilmiş bir açılmamış miras payının devrine yönelik işleme, mirasbırakanın katılımının, işlemin nitelendirilmesine etkisi tartışmalıdır. Bir diğer ifadeyle işleme mirasbırakanın da katılmasıyla mirasbırakanın bir ölüme bağlı tasarruf gerçekleştirmiş kabul edilip edilemeyeceği tartışmalıdır⁵⁴. Öğretide resmi şekilde gerçekleştirilen bir işleme katılımın esasında mirasbırakanın, payını devreden mirasçıyla mirastan feragat ve devralan kişinin ise mirasçı atanması olarak birden fazla hukukî işlemin gerçekleştirilmesi anlamına geldiği ileri sürülmektedir⁵⁵. Bu görüş kapsamında devir, mirasçılık sıfatı üzerinde etkili

⁵¹ “...TMK’nın “mirasın açılmasından önce yapılan sözleşmeler” başlıklı 678. Maddesinin “Mirasbırakanın katılması veya izni olmaksızın bir mirasçının henüz açılmamış bir miras hakkında diğer mirasçılar veya üçüncü bir kişi ile yapacağı sözleşmeler geçerli değildir. Böyle bir sözleşme gereğince yerine getirilmiş olan edimlerin geri verilmesi istenebilir.” hükmü gereğince henüz doğmamış bir haktan önceden feragat mümkün olmadığından tek taraflı olarak düzenlenen taahhütnameler haktan feragat niteliğinde kabul edilemez ve hukuken geçerli değildir.” [Yarg. 14. HD., E.2015/1922, K.2015/6116, 04.06.2015, (Kazancı)]; Aydıncık-Midyat, “Feragat,” 224, dn. 58.

⁵² Ayrıca bkz. Aydıncık-Midyat, “Feragat,” 224.

⁵³ Öğretide Yargıtay’ın atıf yapılan kararı, mirasbırakanın katılımını işlemin taraf olmak şeklinde ele almadığı yönünde değerlendirilmişse de (Aydıncık-Midyat “Miras Payı,” 155 vd.) bu çıkarım, kararın hukukî sonuçları gözetildiğinde bu sonuçlarla uyumsuzdur. Aşağıda (II.) ayrıntısıyla açıklandığı üzere Yargıtay, nitelendirmeleriyle uyumsuz hukukî sonuçlara ulaşmaktadır.

⁵⁴ Mirasbırakanın katılımıyla işlemin tarafı haline gelmediği yönünde ayrıca bkz. Akkanat, *Ölüm*, 21.

⁵⁵ Dural ve Öz, *Miras*, N. 1568. Aksi yönde bkz. Antalya ve Sağlam, *Miras*, 424; Aydıncık-Midyat, “Miras Payı,” 155. İsviçre’de ise “katılım ve izin”

bir ölüme bağlı tasarruf niteliğinde kabul edilmektedir⁵⁶. Bu takdirde mirasın paylaşılması tamamlanıncaya kadar mirasçılığa bağlı her türlü hak ve yetki, payı devralana ait olacağı gibi devreden mirasçılık sıfatı da sona erecektir⁵⁷. Örneklerle açıklanacağı üzere (II.) Yargıtay kararları incelendiğinde açıkça ifade edilmese de kararlardan katılımin etkilerine dair anlamlı bir sonuca ancak Yargıtay'ın da bu görüşte olduğu kabul edildiği takdirde varılabilecektir.

C. Mirasın Açılmasından Sonra Miras Hakkına Yönelik İşlemler

1. Açılmış Miras Payının Devri

Mirasçılar tereke değerleri üzerinde elbirliğiyle hak sahibidir (TMK m. 640/2). Bunun bir sonucu olarak da mirasçıların üzerinde tasarruf edebilecekleri payları mevcut değildir. Bu durum, hakkın konusuna dair hukukî işlemlerin oybirliğiyle karar alınarak gerçekleştirilmesi zorunluluğunu beraberinde getirir⁵⁸. Böylece mirasçıların terekedeki haklarını paylaşırma tamamlanıncaya kadar devredebilmeleri mümkün değildir⁵⁹. Ancak kanun koyucu mirasçılarının paylaşmanın tamamlanmasını bekleme zorunluluğunu Kanun'da hakkın devrini mümkün kılan hükümlere yer vererek bertaraf etmiştir⁶⁰.

mirasbırakanın sözleşmenin kurulmasından önce yahut sonra gösterdiği rızası olarak anlaşılması gerektiği ve mirasbırakanı sözleşmenin tarafı haline getirmediği; onun "tereki üzerindeki tasarruf imkânını sınırlamadığı" aksine özel bir geçerlilik şartı olduğu kabul edilmektedir. Bkz. BGE 98 II 281 E 5g; OFK-Bosshardt, ZGB Art. 636, N. 4; CHK-Göksu, ZGB Art. 636, N. 4.

⁵⁶ Dural ve Öz, *Miras*, N. 1568.

⁵⁷ Dural ve Öz, *Miras*, N. 1568.

⁵⁸ Arzu Genç-Aridemir, *Mirasın Açılmasından Sonra Yapılan Miras Sözleşmeleri* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2012), 7 vd.; Dural ve Öz, *Miras*, N. 1571; Miras ortaklığı için de benimsenmiş elbirliği hak sahipliğinin hukukî sonuçları için ayrıca bkz. Abdullah Furkan Korkmaz, *Elbirliği Mülkiyetinde Eşyanın Kullanılması ve Korunması* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2021), 43 vd.

⁵⁹ Nuşin Ayiter, *Türk Medenî Kanunu ve Borçlar Kanununda Elbirliği Ortaklıkları (İştirak Halinde Mülkiyet)* (Ankara: Yeni Desen Matbaası, 1961), 112 vd.; Halûk Nami Nomer ve Mehmet Serkan Ergüne, *Eşya Hukuku* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2023), N. 788.

⁶⁰ Hüseyin Hatemi, *Miras Hukuku* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2022), 160 vd.; Dural ve Öz, *Miras*, N. 1571; Kılıçoğlu, *Miras*, 325. Miras payının devri hükümlerinin varlık gerekçeleri hakkında ayrıca bkz. Genç-Aridemir, *Miras*, 13

Açılmış miras payının devrinin hüküm ve sonuçları, devralanın kim olduğu esas alınarak düzenlenmiştir. Buna göre mirasçılar arası gerçekleştirilen devir şekil kuralları ve hukukî sonucu itibarıyla⁶¹ üçüncü kişiye/kişilere yapılan devirlerden farklıdır⁶². Öncelikle devralan mirasçıysa sözleşmenin adi yazılı şekilde yapılması yeterli iken; üçüncü kişilere devir noterde düzenleme şekilde yapılmalıdır (TMK m. 677). Önceki Medeni Kanun'da mirasçı olmayan kişiye yapılacak devrin şekli düzenlenmemiştir (MK m. 612). Öğretide, her ne kadar TBK m. 26 uyarınca borçlar hukukunda temel ilke şekil serbestisiyse de önceki Kanun döneminde de bu devrin mirasçıya yapılacak devre göre kolaylaştırılmasının anlamsızlığına dikkat çekilerek; mirasçı olmayanlara yapılacak devirlerin de yazılı şekle tabi olacağı savunulmuştur⁶³.

Üçüncü kişiye devir, bir tasarruf işlemi niteliğinde değildir⁶⁴. Bir diğer ifadeyle devralanın, devredenin, mirasçılık sıfatı dolayısıyla sahip olduğu hak ve yetkileri kullanma imkânı bulunmaz.

vd. Vasiyet alacaklarının miras payı olmadığından bu alacakların konu edildiği devir TBK m. 183 vd. hükümlerine tabidir. Bkz. Bolat Bolatoğlu, *Miras Açıldıktan Sonra Miras Hakkının Devri Sözleşmesi* (İstanbul: Kazancı Hukuk Yayınları, 1984), 19; İmre ve Erman, *Miras*, s. 540.

⁶¹ Mirasçılar arası devrin hukukî sonuçları devredeninin mirasçılık sıfatına etkisi yönüyle tartışmalıdır. Bkz. Genç-Arıdemir, *Miras Sözleşmeleri*, 158 vd.; Dural ve Öz, *Miras*, N. 1577 vd.; BGE 99 II 21 E 3d; OFK- Bosshardt, ZGB Art. 635, N. 2 vd.; CHK-Göksu, ZGB Art. 635, N. 4 vd.

⁶² S. İrem Çakırca, "Miras Payının Devri Sözleşmeleri." içinde *Prof. Dr. Hüseyin Ülgen'e Armağan*, C. II, ed. Abuzer Kendigelen (İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2007), 1823; Sezer Çabri, *Miras Hukuku Şerhi Cilt-III* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2022), TMK m. 677, N. 823; Serozan ve Engin, *Miras Hukuku*, 574.

⁶³ Oğuzman, *Miras*, 324; Kocayusufoğlu, *Miras*, 557; Dural ve Öz, *Miras*, N. 1575.

⁶⁴ Genç-Arıdemir, *Miras*, 228; Dural ve Öz, *Miras*, N. 1583; "...Davacı vekili, tarafların mirasbırakanı ...'ın 06.07.1986'da vefat ettiğini, davalılardan ...'nin daha önce aralarında düzenledikleri 12.03.1987 tarihli satış senedi ile tüm miras hakkını davacıya bedelini alarak devrettiği halde hiç bir satış yapılmamış gibi mirasın paylaşılmasını talep ettiğini, bu nedenle muris adına kayıtlı bulunan 178, 187, 629, 682, 692, 760, 762, 768, 772, 1146, 1447, 509, 524, 775 parsel sayılı taşınmazlarda davalının miras hissesinin iptali ile davacı adına tapuya kayıt ve tesciline karar verilmesini talep istemiştir. ...12.03.1987 tarihli miras payının devri sözleşmesinde elbirliği maliklerinden davalı ... Ekici'nin miras payını

Aynî sonuçlar meydana getirmeyen bu devir “miras hukukuna değil; borçlar hukukuna özgü bir hukukî işlem” niteliğindedir⁶⁵. Bu sebeple açılmış miras payının devrinde, devralanın kim olduğu devrin konusunu da etkilemektedir. Bir diğer ifadeyle mirasçılar arasındaki işlemlerde devrin konusu, devredenin “ortaklıktaki miras hakkıdır”. Üçüncü kişiye devir halinde devrin konusu, devreden mirasçının paylaşmanın sonuncunda elde edeceği değerleri talep hakkıdır (alacak hakkı)⁶⁶. Şüphesiz mirasçılar arasındaki hukukî işlem bakımından da borçlandırıcı etkinin kararlaştırılması ve işlemin konusunun alacak hakkı olarak belirlenmesi mümkündür⁶⁷.

Devrin konusu, miras payının bir kısmı yahut tamamı olabilir (TMK m. 677/1). Yargıtay, 1985 tarihli ve 2/5 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararı’nda devrin sadece terekeye dahil taşınmazlardan biri üzerindeki miras hakkına özgülenerek bunun diğer bir mirasçıya devrinin mümkün ve geçerli olduğuna hükmetmiştir⁶⁸.

davacıya sattığı anlaşılmaktadır. Davada da bu satış sözleşmesine dayanılarak tapu iptali ve tescil istemi bulunduğundan diğer mirasçılarının davada taraf sıfatı bulunmamaktadır. Bu kişiler yönünden davanın pasif husumet yokluğundan reddine karar verilmesi gerekir” [Y. 7. HD, E.2021/7657, K.2023/319, 19.01.2023, (Kazancı)].

⁶⁵ Genç-Arıdemir, *Miras*, 225.

⁶⁶ Ayrıca bkz. Murat Sarıkaya, “Miras Payının Devrine Yönelik Sözleşmelerin Konu Unsuru Bakımından İncelenmesi,” *DEÜHFD* 24, S. 2 (2022): 812.

⁶⁷ Genç-Arıdemir, *Miras*, 39-40. Sarıkaya, “Sözleşmenin Konusu,” 814.

⁶⁸ “...Gerçekten iştirak halindeki mülkiyetin hukuksal niteliği konusunda tartışma söz konusu değildir. Ancak taksime kadar genel kural uyarınca mirasçılarının tek başına terekeye dahil belli bir taşınmaz malda tasarruf edememelerini dikkate alan yasa koyucu, mali sıkıntıda bulunanları, başka bir anlatımla gene mirasçılarının yararlarını düşünerek 612. maddedeki düzenlemeyi getirmiştir. ...Çoğun içinde azında bulunduğu kuralı öğreti ve uygulamada benimsenen bir esastır. Mirasçılardan birinin diğer birine tüm miras payını devretmesi geçerli olduğuna göre, belli bir taşınmaz maldaki miras payını da devredebilmesi az önce değinilen kuralın doğal sonucudur. Bu çözüm biçimi mirasçılarının yararına uygun olduğu gibi, yasa koyucunun 612 nci maddeyi düzenlemekle güttüğü yukarıda açıklanan amacına da tamamen uygundur. O amacın etkili bir biçimde gerçekleşmesi bu suretle sağlanmış olur. Bu konuda yapılmış olan bir sözleşme geçerli olup yapılan temlikin tapuda işlem görmesini sağlar” [Y. İBBGK, E.1984/2, K.1985/5, 24.05.1985, (RG. S.18817, 20.07.1985)]. Karara ilişkin öğretilerdeki görüşler ve kapsamlı değerlendirme için bkz. Genç-Arıdemir, *Miras*, 49

Mirasçılar arasındaki açılmış miras payının devrinin, paylaşma sözleşmesinden ayrılması sorunu gündeme gelmektedir. Nitekim her iki hukukî ilişki de Kanun'da "Paylaşmanın Tamamlanması ve Sonucu" başlıklı ayırmada düzenlenmiştir⁶⁹. Bunun dışında yakın tarihli bir Yargıtay kararında taraflar arasındaki sözleşmenin paylaşma sözleşmesi olduğu gözetilmemiştir⁷⁰. Bu sebeple öncelikle aşağıda paylaşma sözleşmesinin asli unsurlarına kısaca temas edilip zikredilen 26.12.2022 tarihli karara temas edilecektir.

2. Paylaşma Sözleşmesi

Miras ortaklığı, paylaşmanın tamamlanmasıyla sona erecektir (TMK m. 640/1). Miras ortaklığını sona erdirmeye yönelik tüm tasfiye işlemleri ise paylaşmayı oluşturur⁷¹. Ortaklığın sona erdiren paylaşma sürecinin esasları paylaşma sözleşmesiyle de belirlenebilir (TMK m. 676). Buna göre paylaşma sürecinde, mirasçıların borçlandırıcı işlem niteliğinde TMK m. 676/3 gereği yazılı şekle tabi bir hukukî işlem düzenleyebilecekleri gibi elden paylaşma suretiyle de tasfiyeyi gerçekleştirebilirler (TMK m. 676/1). Her ikisi de geniş anlamıyla paylaşma sözleşmesi olarak isimlendirilmektedir⁷².

Paylaşma sözleşmesi, pay devrinin aksine tüm mirasçılarının ortak iradesiyle gerçekleştirilebilir⁷³. Böylece tam paylaşma sözleşmesinin, pay

vd.; Mehmet Serkan Ergüne, "Terekedeki Münferit Mallar İçin Kısmi Paylaşma Davası Açma İmkânının Değerlendirilmesi" MÜHFHAD 22, S. 3 (2016): 1063-1085; Sarıkaya, "Sözleşmenin Konusu," 816 vd.

⁶⁹ Öğretide pay devrinin de paylaşma sürecine dahil olduğu ve kanun koyucunun devri de paylaşma olarak ele aldığı dahi savunulur. Bkz. Ahmet Kılıçoğlu, *Miras Taksim Sözleşmesi* (Ankara: Yetkin Yayınları, 1989), 49; Görüşün değerlendirmesi için bkz. Genç-Arıdemir, *Miras*, 86.

⁷⁰ İlk derece mahkemesinin pay devri sözleşmesi nitelendirmesine rağmen paylaşma sözleşmesi gibi işlemi ele aldığı karar metni için bkz. Y. 7. HD., E.2022/3661, K.2022/8017, 26.12.2022, (Kazancı).

⁷¹ Kılıçoğlu, *Taksim*, 24 vd.; Genç-Arıdemir, *Miras*, 85; Yılmaz, *Miras*, 289.

⁷² Kılıçoğlu, *Taksim*, 68; Genç-Arıdemir, *Miras*, 85; Serozan ve Engin, *Miras*, 589-590; Halit Ergün *Miras Paylaşım Sözleşmesi*, (Ankara: Yetkin Yayınları, 2022), 53 vd.; Doruk Gönen, *Mirasın Paylaşılması* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2023), 178 vd.; Ayrıca bkz. Peter Tuor ve Vito Picononi, *Berner Kommentar-Kommentar zum schweizerischen Privatrecht, Band III: Das Ebrecht Art. 457-640 ZGB* (Bern: Stämpfli Verlag, 1966), Art. 634, N. 5.

⁷³ Genç-Arıdemir, *Miras*, 88; Gönen, *Paylaşma*, 182 vd.

devrinden ayrılmasının görece kolaylaşacağı ifade edilebilir⁷⁴. Ancak paylaşma sözleşmesinin tüm tereke değerlerini konu edinmesi aranmaz⁷⁵. Yine devir sözleşmesinin kendisi kural olarak miras ortaklığının kendisini değil; münferit mirasçının bu sıfatının terekedeki hak sahipliği yönüyle tasfiyesini konu alır⁷⁶. Bir diğer ifadeyle pay devrinin amacı, miras ortaklığının ve dolayısıyla elbirliğiyle hak sahipliğinin sona erdirilmesi değildir⁷⁷.

Sonuç itibarıyla iki hukukî işlem arasındaki en ayırt edici husus, işlemin taraflarında kendisini göstermektedir. Bununla birlikte aşağıda daha geniş açıklanacağı üzere yargı kararlarında, işlemlere tarafları esaslı yaklaşmamakta yahut bu yaklaşım karar gerçeklerine yansıtılmamaktadır. Buna göre:

“...Davacı vekili, kardeş olan tarafların 04.03.1992 tarihinde Çatalca 1. Noterliği'nde düzenlenen sözleşmeyle murislerinden kalan taşınmazlarla ilgili karşılıklı feragatte bulunulduğunu, buna göre davacının ölü eşi ...'dan gelen tüm taşınmazlar ile yine ...'a annesi ve babasından kalıp da davacıya intikal edecek tüm taşınmazların davalıya verileceği; bunun karşılığında da tarafların anne ve babalarından miras kalan tüm taşınmazlarda davalıya isabet edecek payların davacıya devredileceğinin kararlaştırıldığını açıklayarak, dava konusu 233, 584 (854 olarak düzeltilmiş) ve 222 parsel sayılı taşınmazların tapu kaydının davalının payı oranında iptali ile davacı adına tesciline karar verilmesini istemiştir”⁷⁸.

İlk derece mahkemesi taraflar arasındaki sözleşmeyi “feragat” lafzına rağmen miras payının devri olarak nitelendirmiş; davacının kendi borcunu ifa etmeden ifa talebinde bulunamayacağını ve sözleşme konusu değerlerin davalıya miras yoluyla intikal etmediği gerekçeleriyle davanın reddine karar vermiştir. Esasında mahkeme kararında, miras payının devrinin hukukî sonuçlarını gözetmemiştir. Miras payının devri sözleşmesinde ivaz

⁷⁴ Özakman, *Sözleşme*, 45-46; Kılıçoğlu, *Taksim*, 74; Genç-Arıdemir, *Miras*, 88.

⁷⁵ Tam ve kısmi paylaşma (taksim) ile ilgili ayrıca bkz. İşgüzar, Demir ve Yılmaz, *Miras*, 178; Gönen, *Paylaşma*, 103 vd.

⁷⁶ Kılıçoğlu, *Taksim*, 75; Antalya, *Miras*, 469; Genç-Arıdemir, *Miras*, 89.

⁷⁷ Paylaşma durumunda mirasçının tereke borçlarından sorumluluğu TMK m. 681/2'de düzenlenmiştir. Buna karşın pay devrinin, devreden mirasçının tereke borçlarından sorumluluğuna etkisi tartışmalıdır. Ayrıca bkz. Genç-Arıdemir, *Miras*, 183 vd.

⁷⁸ Y. 7. HD., E.2022/3661, K.2022/8017, 26.12.2022, (Kazancı).

kararlaştırılması mümkün olduğu gibi bu ivaz başka bir miras payının devri de olabilecektir⁷⁹. Terekede hak sahibi olmayan üçüncü kişiye de devrin mümkün ve geçerli olduğu açıkça Kanun'da düzenlenmişken devre konu edilen tereke değerlerinden biri bakımından sözleşme taraflarının mirasçılık sıfatına sahip olmamasının geçersizlik sebebi olarak kabul edilmesiye izaha muhtaçtır.

II. Miras Hakkına Yönelik Hukukî İşlemlerin Nitelendirilmesine Yargıtay'ın Yaklaşımı

Bu başlık kapsamında Yargıtay'ın mirasçıların bu sıfatları dolayısıyla kanunen tarafı olmalarına imkân tanınan hukukî işlemlere yaklaşımı, öncelikle nitelendirme sorunu çerçevesinde değerlendirilecektir. Buna göre açıklamalardaki bütünlüğün bozulmaması adına miras hakkının konu edildiği hukukî işlemlerin hukukî rejimiyle ilgili Yargıtay'ın ölçütleri müstakil başlıklar halinde değil; kararların bütünü esas alınarak varılan sonuç cümleleriyle numaralandırılmış bu bölümde, tek başlık altında ele alınacaktır. Buna göre:

1. Yargıtay açılmamış miras payının devrine yönelik hukukî işleme “katılımın” mirasbırakanın da tarafı olduğu mirastan feragat sözleşmesinin geçerlilik şartlarına uyulması anlamına geldiği kanaatindedir. Nitekim Yargıtay aşağıdaki değerlendirmelerde bulunmuştur:

“...Tarafların miras bırakanı(C), sözleşme tarihi olan 21.6.1966 gününde sağ olduğuna göre, ondan intikal edecek miras payından feragata ilişkin sözleşmenin geçerli olabilmesi için kendisinin de bu sözleşmeye katılması zorunludur. (MK. 613). Oysa sözleşme yapılırken Cevriye hazır bulunmamıştır. Öyle ise sözleşmenin, Cevriye'nin mirası ile ilgili bölümü hakkındaki istemin kabulü ile bu kısmın iptaline karar verilmesi gerekir. Bu yönün gözetilmemesi yanlıştır. ...Dilekçede açıklanan olaylara göre istek, mirastan feragat sözleşmesinin iptaline ilişkindir. Mirastan feragat sözleşmesi, miras sözleşmelerinin bir başka çeşididir. Gasp için bu sözleşmenin de diğer miras sözleşmeleri gibi, Medenî Kanununun 492. maddesi gereğince resmî vasiyet şeklinde yapılması zorunludur (İç. Bir.K.11.2.1959 T. 16/14 s.) Olayda dava konusu vasiyetin resmi

⁷⁹ Genç-Arıdemir, *Miras*, 58 vd.

*vasiyet şeklinde yapılmadığı açık olup, bu sebeple iptaline karar verilmesi gerekir*⁸⁰

Karar metni incelendiğinde Yargıtay'ın mirastan feragat lafzıyla (MK m. 613) atıf yaptığı hukukî işlem esasında açılmamış miras payının devridir. Bu devrin ise resmi vasiyetname şeklinde gerçekleştirilerek işleme mirasbırakanın “katılımının sağlanması” ve mirasbırakanın da tarafı olduğu bir mirastan feragat sözleşmesi yapılması, işlemin geçerlilik şartı olduğu tespit edilmiştir.

Daha önce de işaret edildiği üzere gerek TMK m. 678 gerekse MK m. 613'te yer alan “katılmanın” mirasbırakanın tarafı olduğu bir hukukî işlemi gerektirip gerektirmediği tartışmalıdır⁸¹. Kararın anlamlandırılabilmesinin yolu, maddedeki “katılma” ifadesinin Yargıtay tarafından mirasbırakanın da bir hukukî işlemin tarafı olması şeklinde anlaşıldığının kabul edilmesidir. Buna göre açılmamış miras payın devri, tek bir hukukî işlemi değil; bir hukukî işlemler toplamını ifade etmektedir. Ancak Yargıtay'ın kararı katılma iradesinin mutlaka mirasbırakanın ölümüne bağlı tasarruf gerçekleştirmesine bağlı kılması, teorik olarak makul bir zemine oturmaz.

Hukukî işlemin kurucu unsuru irade beyanıdır⁸². Buna ek olarak mirasbırakanın iradesinin (varlığının dahi) açıklanmadığı bir hukukî işlem iptal edilebilir değildir. İptal edilebilir bir ölümüne bağlı tasarruftan bahsedilebilmesi için en azından mirasbırakana ait bir iradenin dışı vurulması zorunludur. Karar metninden anlaşıldığı şekliyle mirasbırakanın hukukî işlem iradesini dışı vurması söz konusu değildir. Bu durumda yaptırım yokluk olmak durumundadır. Zira kararda Yargıtay mirasbırakanın da bir hukukî işlemin tarafı olmasını “katılma” olarak nitelendirmiştir.

Katılımın, hukukî işlemin geçerlilik koşulu olarak kabul edildiği ihtimaldeyse yaptırım, taraflar bir ölümüne bağlı tasarrufta da bulunmadığından ancak ve ancak kesin hükümsüzlüktür (TMK m. 27). Her halükârda somut olaydaki hukukî işlemin, şekil şartlarına uyulmamış bir ölümüne bağlı tasarruf hükümlerine tabi tutulması sistemin bütünüyle uyumsuzdur. Esasında kararda varılan hukukî sonucun sebeplerinden biri de kanaatimizce Yargıtay'ın hukukî işlem taraflarının “gerçek ve ortak iradelerini” değil; nitelendirmelerini önceleyen yaklaşımıdır.

⁸⁰ Y. 2. HD, E.1982/7317, K.1982/8312, 11.11.1982, (Kazancı).

⁸¹ Bkz. I/B./2.

⁸² Dural ve Sarı, *Giriş*, N. 1089.

Bir başka kararında Yargıtay aynı şekilde miras payının devrini “feragatname” olarak anılmış ve işlemin “mirasbırakanın katılım yahut izni olmadığından bahisle iptali gereken hükümsüz bir işlem” olduğuna hükmetmiştir. Kararda yine söz konusu hukukî işlem mirastan feragat olarak nitelendirilmiş ve “resmi vasiyet şeklinde yapılmadığı” gözetilerek şekle aykırılığından bahisle işlemin iptaline karar verilmiştir⁸³. Buna ek olarak Yargıtay:

“...Öte yandan bir an için dava konusu feragatname miras payının temlikî şeklinde kabul edilse bile, yine geçersizdir. Zira Medenî Kanununun 613. maddesinde: “bir kimsenin sağlığında mirasçılardan birinin diğer mirasçılar veya üçüncü bir şahıs ile o kimsenin mirası hakkında ve kendi iştiraki ve muvafakati olmaksızın yaptığı mukavelelerin bâtil ve hükümsüz” olacağı açıkça vurgulanmıştır. Oysa davaya konu feragatname miras bırakanın sağlığında ve onun iştirak ve muvafakati olmaksızın yapıldığı için hükümsüz olup, iptal edilmesi zorunludur. Açıklanan yönler gözetilerek iptale karar verilmesi gerekirken olaya uymayan gerekçelerle isteğin red edilmesi Usul ve Kanun'a aykırıdır”⁸⁴.

Yargıtay’ın bu yaklaşımını, yürürlükteki Türk Medenî Kanunu döneminde de sürdürdüğü ifade edilebilecektir. Nitekim Yargıtay aşağıdaki kararında mirasbırakanın açılmamış miras payının devrine katılımının hukukî sonucunu; payını devreden mirasçılardan “mirastan feragat” ettikleri olarak belirlemiştir. Buna göre:

“...Somut olayda; mahkemece, davaya konu ... 1. Noterliğinde düzenlenen 19.04.2007 tarihli sözleşmeyi mirastan feragat

⁸³ Kararda mirasbırakanın tarafı olmadığı bir hukukî işlem, ölüme bağlı tasarruf olarak nitelendirilmiştir. Bu nitelendirmeye karşı-oy yazılmıştır. “İptali istenen belge resmi vasiyet şeklinde düzenlenmiş ve miras haklarının açıkça davalılara devri amaçlanmış bulunmasına göre, iptal isteğinin MK. 613 maddesi çerçevesinde incelenmesi gerekir. Sözü edilen madde hükmü gereği devir sözleşmesine miras bırakanın iştiraki zorunludur. Belge münderecatından ise miras bırakanın sözleşmeye iştirak etmediği anlaşılmaktadır. Öyle ise davanın sadece bu sebeple kabulü ile iptal kararı verilmesi gerekir. Onun için temyiz olunan kararın yukardaki sebeple bozulması icap ederken aynı zamanda mirastan feragat ilişkin sözleşme olarak tavsifi ile hükmün bozulmasına karşıyım.” Bkz. Y. 2. HD, E.1987/103, K.1987/1233, 19.02.1987-Karşı Oy, (Kazancı).

⁸⁴ Y. 2. HD, E.1987/103, K.1987/1233, 19.02.1987, (Kazancı).

sözleşmesi olarak nitelendirilmiş ise de; sözleşme, ... ile feragat edenler ..., ..., ..., ... yönünden mirastan feragat sözleşmesi, diğer mirasçılar arasında ise açılmamış miras payının devri sözleşmesi niteliğindedir. Mirasçılar miras yoluyla kendilerine intikal eden hakları ister diğer mirasçılara isterse mirasçı olmayan kişilere bedelli ya da bedelsiz olarak devredebilirler”⁸⁵.

Mirasbırakanın katılımının inceleme konusu karardaki hukukî ilişkiye etkisi bir kenara bırakılırsa öncelikle işlemin taraflarından birinin mirasbırakan olmadığı gözetilmek durumundadır. Bu durumda sağlararası bir hukukî işlem, ölüme bağlı tasarrufların hükümsüzlük rejimine tabi tutulamaz. Ancak Yargıtay “katılım yahut izni” geçerlilik şartı olarak kabul etmiş ve eksiklikleri halinde işlemin “batıl-geçersiz olduğuna” hükmetmiştir. Buna göre:

“...Tapusuz taşınmazlara dair elatmanın önlenmesi davasına gelince Medeni Kanununun 613.maddesi uyarınca bir kimsenin sağlığında mirasçılardan birinin diğer mirasçılar veya üçüncü bir şahıs ile o kimsenin mirası hakkında ve kendi iştirak ve muvafakati olmaksızın yaptığı mukaveleler batıl ve hükümsüzdür. Böyle bir mukavele mucibince vuku bulan teslimat geri istenebilir, hükmündedir”⁸⁶.

Uygulamada miras payının açılmadan önce devrinin konusu, özellikle tereke yer alacağı düşünülen taşınmazlardır. Yargıtay münferit bir değer işleme konu edilmiş pay devri sözleşmesinin bu özelliğini esas alarak değil; işlemin mirasbırakanın katılımı ve izni şartı yönüyle geçerliliğini değerlendirmektedir. Bu çerçevede mirasbırakanın katılımı yahut izni olmaksızın gerçekleştirilen hukukî işlem geçersiz olarak nitelendirilmektedir. Buna göre:

“...Bu durumda babası sağ iken oğlu Abdülkerim'in, babasına ait taşınmazı üçüncü kişi durumundaki davacı ya satması mümkün değildir. Diğer yandan satın alma tarihinde Ali D. sağ olduğuna göre taşınmaz henüz miras malı durumunda da değildir. T.M.K.nun 678. maddesine göre bir mirasçının henüz açılmamış miras hakkında miras bırakanın katılımı veya izni olmaksızın diğer

⁸⁵ Y. 14. HD, E.2018/3787, K.2021/2893, 19.04.2021, (Lexpera).

⁸⁶ Y. 14. HD, E.1998/10121, K.1999/1154, 19.02.1999; aynı yönde bkz. Y. 2. HD, E.2003/16231, K.2004/176, 13.01.2004, (Kazancı).

mirasçılar veya üçüncü bir kişi ile yapacağı sözleşmeler geçersizdir”⁸⁷.

2. Yargıtay, hukukî nitelendirme yaparken miras hakkına yönelik hukukî işlemlerin taraflarını değil; tarafların işleme dair nitelendirmelerini ön planda tutmaktadır.

İşaret edildiği üzere kararlardaki karmaşanın sebebi, Yargıtay’ın işleme yönelik taraf nitelendirmesi çerçevesinde değerlendirme yapma eğilimidir. Bu durum sadece mirasın açılmasından önceki işlemlerle sınırlı değildir; mirasın açılmasından sonraki hukukî işlemler bakımından da geçerlidir. Mirasbırakanın ölümünden sonraki tarihli hukukî işlem taraflarca nasıl isimlendirilmiş olursa olsun miras payının, mirasın açılmasından sonra devredilmesine ilişkin esaslara tabi olacaktır. Şüphesiz mirasbırakanın bu hukukî işleme katılabilmesi imkân dahilinde değil iken Yargıtay kararında: “*Mirasbırakan ... 1960 yılında öldüğünden bundan kalan miras paylarının devrine ilişkin 1976 yılında yapılan sözleşmeye katılması gerekmediğinden*⁸⁸” ifadesine yer vermiştir.

Bir başka kararında Yargıtay, mirastan feragatin varlığını dikkate almaksızın lehine feragatte bulunulan kişiye miras payının devredildiğini ve fakat bu devrin “devre konu değerlerin muvazaalı işlemlere konu edilmesi halinde bu işlemlere onay verildiği” anlamına gelmeyeceğini ifade etmiştir. Karara konu olayda:

“...ortak mirasbırakan kayden 1318 doğumlu Ç... A...’ın 1988 tarihinde vefat ettiği; geriye mirasçı olarak davacı Z... ile davalılardan O...’ı ve dava dışı M... (A...) ile H...’yibiraktığı; sağığında Bismil Noterliği aracılığıyla 7.3.1973 tarih, 1685 numaralı miras taksim sözleşmesi düzenlendiği, bu sözleşme de “... 1 ve 2 parsellerdeki payların Z..., H... M... (A...) ye; diğer (kalan) 63 parseldeki paylarını oğlu (davalılardan) O...’a taksim ettiğini” bildirdiği, okur-yazar olmaması nedeniyle sözleşmenin kendisine okunduğunun belirtildiği, 1686 yevmiye nolu işlemde de davacı ve mirasbırakanın diğer kızlarının davalılardan O...’a bırakıldığı ifade edilen taşınmazlardaki miras haklarına karşılık 500.000 TL.

⁸⁷ Y. 8. HD, E.2010/3332, K.2010/3720, 05.07.2010, (Kazancı).

⁸⁸ Karar özetinde de açıkça ifade edildiği üzere devre konu miras payının murisinin işleme dahil olmasının gerekmediği kastedilmektedir. Ayrıca bkz. Y. 2. HD, E.1992/10317, K.1993/10199, 02.11.1993, (Kazancı).

aldıklarını beyan ettikleri, bu sözleşmelerin iki tanık tarafından imzalandığı; bundan 1,5 yıl kadar sonra 17.3.1975 tarihinde miras bırakan Çelebi'nin 138 yevmiyeli işlemle miras taksim sözleşmesinde adı geçen 22-23-24-25-26-27-28-67-68-20-21 parsellerdeki paylarını dava dışı M... B...'ye, onun da 16.6.1975 tarih 227 yevmiye nolu işlemle davalı O...'ın erkek çocukları davalılara satış biçiminde” temlik söz konusudur⁸⁹.

Somut olayda miras payının devrinden bahsedilebilmesi, devredilen kişi sıfatıyla işlemin tarafı bir kişinin bulunmadığı dikkate alındığında mümkün değildir. Buna ek olarak mirasçılardan “kızlar ve davacı Z'nin” taksim sözleşmesine ek olarak gerçekleştirilen 1686 yevmiye numaralı işlemde dava konusu taşınmazları da kapsayacak şekilde (63 parsel taşınmaz) miras haklarından feragat iradelerini açıklamışlardır. Bu hâlde mirastan feragat eden mirasçılar, terekenin paylaşımına feragat varlığını muhafaza ettiği sürece feragat ettiği oranda dahil olamayacaktır. Karar içeriğinden feragatin kapsamı (kısmen yahut tüm miras payından) doğrudan anlaşılmıyorsa da dava konusu değerlere yönelik feragat iradesi gözetilmeden feragat edenlerin, mirasbırakanın sağlığında gerçekleştirdiği hukukî işlemlere müdahalesinin kabulü mümkün değildir⁹⁰.

Başka bir kararında Yargıtay mirastan feragat olarak nitelendirilmiş hukukî işlemin esasında birden fazla terekedeki hak sahipliğini konu edinen ve terekelerin ortak mirasçıları arasındaki gerçekleştirilen bir miras payının devri işlemi olduğunu göz ardı ederek karar vermiştir⁹¹. Nitekim kararın karşı

⁸⁹ Y. HGK, E.2010/1-275, K.2010/327, 16.06.2010, (Kazancı).

⁹⁰ Bir başka kararında Yargıtay tarafların işlemdeki hukukî konumlarını belirlerken ölüme bağlı tasarruflarda bulunan kişi sayısını da gözetmemiştir. Birden fazla mirasbırakanın aynı hukukî işlemde -tek yevmiye numaralı sözleşme- ölüme bağlı tasarruflarda bulunduğu halde ortak vasiyetname bulunduğu dikkate alınmadığı karar için bkz. Y. 7. HD, E.2023/1360, K.2023/3088, 05.06.2023, (<https://karararama.yargitay.gov.tr/>). Ortak vasiyetnameler Türk hukukunda şekle aykırılık dolayısıyla geçersiz kabul edildiğinden iptal davasına konu edilmesi gerektiği yönünde bkz. Dural ve Öz, *Miras*, N. 268 vd. Ortak vasiyetnamenin geçersizliğe dair açılacak dava hakkında ayrıca bkz. Süleyman Yılmaz, *Miras Hukuku Davaları* (Ankara: Yetkin Yayınları, 2024), 257.

⁹¹ “...Davacı 22.10.2007 tarihinde Samandağ Noterliğinde düzenlendiği belge ile babası Recep ile annesi Safa tarafından kardeşlerine temlik edilen taşınmazlardaki miras hakkından 20.000 TL karşılığında feragat etmiştir.” [Y. 1. HD., E.2017/1849, K.2020/1030, 18.02.2020, (Lexpera)].

oyunda bu duruma dikkat çekilerek işlem anında her bir tereke bakımından mirasın açılıp açılmadığını gözeterek sözleşmenin hüküm ve sonuçlarını değerlendirmiştir⁹². Karşı oyda hukukî işlem açıkça nitelendirilmese ve “feragatin hükümleri”⁹³ esaslı bir sonuca varılmışsa da işlemin tabi tutulduğu hüküm ve sonuçlar dikkate alındığında her iki tereke yönünden de miras payının devri olarak ele aldığı ortaya çıkmaktadır. İnceleme konusu karara konu somut olay bakımından isabetli olan da budur. Zira mirasbırakanın tarafı olmadığı bir işlem mirastan feragat sözleşmesi olarak nitelendirilemez.

Miras payının konu edildiği işlemler nitelendirilirken hukukî işlemin taraflarının dikkate alınmadığı bir diğer Yargıtay kararında, mirasçılardan hukukî işleme “feragat ettiklerine dair” irade beyanıyla dahil olmalarına ve mirasbırakanların da sözleşmenin tarafı olmasına rağmen ilgili işlem paylaşırma-paylaşma sözleşmesi olarak nitelendirilmiştir. Buna göre:

“...Davacılar M. G. ve A. G. vekili dava dilekçesinde; 6 ada 12, 314, 293, 158, 162 ve 471 ada 1 parsellerin ortak murislerden S. G. adına ve yeni parsel numarası 562 ve 250 olan taşınmazların ortak murislerden Z. G. adına tapuda kayıtlı bulunduğunu, miras bırakanlarla davacı ve davalılar arasında noterde ayrı ayrı düzenlenen 2.2.1957 tarih, 956 ve 957 yevmiye numaralı mirastan feragat sözleşmeleri uyarınca, “davalılar H. A., E. A., F. A. ve Ş. A.’nın 5.000.000 TL, 250 parsel ve 103 ada 1 parsel karşılığında ortak murislere ait tapulu ve tapusuz bütün taşınmazlardaki haklarından davacılar lehine feragat ettiklerini” açıklayarak, taşınmazların tapusunun iptali ile 6 ada 12 parselin davacılar adına 1/2’şer pay ile, 314 parselin davacılarından M. G. ve 293, 158,162 parsellerin davacılarından A. G. adına tapuya tesciline karar verilmesini istemiştir. ...Dava dilekçesinin içeriği ve her iki sözleşmenin kapsamına göre; davaya konu noter sözleşmelerinin düzenlenmesinin amacı miras bırakanların sahip olduğu mal

⁹² Y. 1. HD., E.2017/1849, K.2020/1030, 18.02.2020-Karşı Oy, (Lexpera).

⁹³ Karşı Oy’da: “...Bu açıklamalar karşısında baba Recep Doğan tarafından temlik edilen taşınmazlar bakımından davacının feragati nedeniyle davanın reddi doğru ise de, anne Safa Doğan tarafından temlik edilen taşınmazlar bakımından miras hakkında feragatin geçerli olmadığı gözetilerek işin esasının incelenmesi bakımından hükmün bozulması” yönünde görüş açıklanmışsa da değerlendirmede mirasbırakanların ölüm tarihleri dikkate alınmış ve mirasbırakanın sağlığında gerçekleştirilen işlemin geçerlilik koşulları TMK m. 678’e göre ele alınmıştır.

varlığının taksimine yönelik olup, bu halde davada dayanılan hukuki sebep mirastan feragat olmayıp, miras taksimine ilişkindir. T.M.K.nun 676. maddesine göre, miras taksim sözleşmesi terekenin tamamı veya bir kısmı üzerinde de yapılabilir. Yine T.M.K.nun 677 ve 678. maddesine göre de, miras bırakanın katılımı ile bir mirasçının henüz açılmamış bir miras hakkında diğer mirasçılarla yapacağı sözleşmeler geçerlidir. Hal böyle iken mahkemece T.M.K.nun 676 vd. maddeleri göz önünde tutulup toplanan deliller ışığında bir değerlendirme yapılarak uyumsuzluğun çözüme kavuşturulması gerekirken hukuki yanılığa düşülerek yazılı şekilde karar verilmesi doğru değildir”⁹⁴.

Öncelikle paylaşma sözleşmesi ancak mirasın açılmasından sonra kurulabilecektir⁹⁵. Mirasbırakanın terekesinin paylaşımına yönelik paylaşma kuralı öngörebilmesi mümkünse de bu TMK m. 676 uyarınca bir paylaşma sözleşmesi olarak değil; bir ölüme bağlı tasarruf olarak nitelendirilecektir. Paylaşma sözleşmesi mirasın açılmasından sonra tüm mirasçıların tarafı olduğu bir sağlararası hukukî işlemdir⁹⁶. Kararda miras payının devrine yönelik hükümlere atıf yapılmışsa da somut olayla hükümlerin ilişkisi ortaya konulmamıştır. Şayet taraflar arasındaki sözleşme mirasın taksimine yönelikse bu durumda ilgili işlem mirasın paylaşılmasında gözetilmesi gereken bir ölüme bağlı tasarruftur. Bu işlemin noterde resmi vasiyetname şeklinde düzenlenmesi gerekmektedir⁹⁷. Bu takdirde TMK m. 676 esas alınarak ilgili hukukî işlemin değerlendirilmesi hukukî işlemin niteliğine aykırıdır.

Bununla birlikte Yargıtay’ın işlem tarihini ve taraflarını gözettiği kararları da tespit edilmiştir. Buna göre:

“...Türk Medeni Kanununun miras hukuku bölümünde düzenlenen mirastan feragat sözleşmesinin muris ile mirasçılar arasında yapılabileceği, mirasçılar arasında yapılan mirastan feragat sözleşmesinin kanuna aykırı olduğu gerekçesiyle iptaline” hükmedilen karar “murisin vefatından sonra mirasçılar arasında

⁹⁴ Y. 8. HD, E.2013/10751, K.2013/11676, 12.09.2013, (Kazancı).

⁹⁵ Ayrıca bkz. I./C./2.

⁹⁶ Ayrıca bkz. I./C./2.

⁹⁷ Kararda işlemin “mirastan feragat sözleşmesi” olarak düzenlendiği yönündeki ifade esas alındığında şekil şartının yerine getirilmiş olacağı sonucuna ulaşılabilir.

düzenlenen malvarlığı devrini içeren sözleşmeler miras payının devri” olarak ele alınması gerektiği gerekçesiyle bozulmuştur⁹⁸.

Aynı şekilde tarafların “miras hakkından feragat ettiği” yönünde açıkladıkları irade:

“...Adi nitelikli sözleşmenin düzenlendiği tarihte tarafların ortak miras bırakanları ... ölüdür. Her ne kadar sözleşme metninde davalıların yakın miras bırakanı Şengün Tezel vekilinin 50.000 TL karşılığında miras hakkından feragat edildiği belirtilmiş ise de; düzenlendiği tarihte ortak miras bırakanın ölü olması ve sözleşme bütün olarak gözönünde bulundurularak değerlendirildiğinde TMK.nun 677. maddesinde düzenlenen miras payının devri” olarak nitelendirilmiş ve İlk Derece Mahkemesi’nin somut olaya dair mirastan feragat hükümleri uyarınca verdiği karar bozulmuştur⁹⁹.

Yine Hukuk Genel Kurulu, mirasçılar ve mirasbırakanın işlemin tarafı olmadığı bir feragat sözleşmesinin mevcut ve dolayısıyla geçerli kabul edilemeyeceğinin altını çizmiştir¹⁰⁰.

⁹⁸ Y. 14. HD, E.2015/11291, K.2015/9565, 02.11.2015, (<https://karararama.yargitay.gov.tr/>).

⁹⁹ Y. 8. HD, E.2010/5564, K.2011/2171, 14.04.2011, (<https://karararama.yargitay.gov.tr/>).

¹⁰⁰ “...Mahkemece, davacılar tarafından düzenlenen ve annelerinin ölümünden dokuz ay önce, murisin Darülaceze’ye bağış yapabileceğini, vasiyet edebileceğini bu sebeple de kendilerinin tenkis davası açmayacaklarını belirten 5.8.1992 günlü belge esas alınarak dava reddedilmiştir. Olayda sağlıklı ve hukuksal bir çözüme ulaşılabilmesi için öncelikle ret kararına esas alınan bu feragatin niteliği üzerinde durulması gerekmektedir. a) Belirtilmelidir ki miras bırakanla mirasçısı arasında feragat sözleşmesi yapılması imkân dahilindedir. Mirasçı mahfuz hissesinden veya miras payından vazgeçebilir. İşlem sağlar arasında yapılan muameledir. Ancak geçerli olabilmesi için mutlaka resmi vasiyet şeklinde yapılması zorunludur. (MK. nun 492 ve 11.2.1959 gün ve 16/14 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararı). Oysa feragati içeren 5.8.1992 günlü belge resmi vasiyet biçiminde düzenlenme- diği gibi murisi ile davacılar arasında da olmadığından vasiyetname miras mukavelesi olarak da kabul edilemez.” [Y. HGK, E.1996/2-575, K.1996/726, 23.10.1996; aynı yönde ayrıca bkz. Y. 8. HD, E.2010/3332, K.2010/3720, 05.07.2010, (Kazancı)].

3. Yargıtay'ın tarafların işlemi nitelendirmelerine odaklanan yaklaşımı, hukukî işlemin tabi olacağı hükümsüzlük rejimi bakımından da karmaşaya sebep olmaktadır.

Mirastan feragat sözleşmesi, niteliği gereği mirasın açılmasından sonra gerçekleştirilemez¹⁰¹. Ancak bunun aksine uygulamadaki miras payına yönelik işlemleri nitelendirmedeki aksaklıklar, Yargıtay kararlarına da sirayet etmektedir. Buna ek olarak nitelendirmedeki aksaklıklar, ölüme bağlı tasarrufların hükümsüzlük rejimiyle sağlararası işlemlerin rejiminin, işlemin karar uyarınca yapılan niteliğine aykırı olarak uygulanmasına sebep olmaktadır. Örneğin:

“...Davacılar vekili, mirasbırakan ...'nın 10/07/1999 tarihinde vefat ettiğini, mirasbırakan ...'nın ...'dan olma çocukları olduklarını, davalıların ise mirasbırakanın resmi eşi ve çocukları olduklarını, mirasbırakana ait taşınmazlar için ... 4. Sulh Hukuk Mahkemesinin 2008/1226 Esas sayılı ortaklığın giderilmesi davası açıldığını, davalıların vekilinin dosyaya sunduğu 14/12/2001 tarihli mirastan feragat sözleşmesi gereğince davacıların mirasçılık sıfatlarının bulunmadığını iddia ettiğini, bahsi geçen mirastan feragat sözleşmesinin davalılar tarafından davacıların annesi ...'un kandırılarak veya ikna edilerek düzenlendiğini, davacıların reşit olmadıkları dönemde anneleri tarafından imzalanan mirastan feragat sözleşmesinin hukuken geçerli olmadığını, 14/12/2001 tarihli mirastan feragat sözleşmesinin hükümsüz olduğunun tespiti ile iptaline karar verilmesini talep ve dava etmiştir. ...Mirastan feragat sözleşmesi, hukuki niteliği itibariyle bir miras sözleşmesi olduğu için, yukarıda açıklanan kurallar mirastan feragat sözleşmesinin kurulmasında da geçerli olacaktır. Somut olayda, mirastan feragat sözleşmesi ölüme bağlı tasarruf şeklinde yapılması geçerlilik koşulu olup resmi şekil koşuluna uyulmadan yapılan sözleşmenin hukuken geçerliliği bulunmadığından iptali de söz konusu değildir. Türk Medeni Kanununun 545. maddesinde belirtilen emredici kural nedeniyle geçerli bir mirastan feragat sözleşmesinden söz edilemez. Bu sebeple davanın reddine karar verilmesi gerekirken; yanılığılı değerlendirmeye davanın kabulüne

¹⁰¹ Ayrıca bkz. I./B./1.

karar verilmesi isabetsiz olmuş; bozmayı” gerektirdiği yönünde karar verilmiştir¹⁰².

Kararda hukukî işlemin nitelendirilmesindeki aksaklığın yanında işlemin şekle aykırılığının hukukî sonucu da iptal edilebilirlik değil kesin hükümsüzlük olarak belirlenmiştir. Mirastan feragatte şekil kurallarına aykırılığın sonucu miras hukukunun özellikli hükümsüzlük rejimi gereği iptal edilebilirliktir¹⁰³. Bu durum gözetilmeksizin işlemin geçersiz olduğundan iptalinin mümkün olmadığı şekliyle ifadesini bulan hukukî sonuç, işlemin karardaki nitelendirilmesiyle uyumsuzdur.

Yargıtay’ın işlem tarafların nitelendirmesi esas alındığı örneklerden biri yine “mirastan feragat” olarak isimlendirilmiş bir hukukî işleme ilişkindir. Murisin ölümünden sonra gerçekleştirilmesine rağmen işlem feragat olarak nitelendirilmiş ve fakat murisin ölüm tarihi dikkate alınarak kendiliğinden geçerli hale geleceği tespit edilmiştir. Buna göre:

*“...Ne var ki; Yargıtay 7. Hukuk Dairesinin 30.11.2011 tarihli bozma ilamından sonra, yargı kararıyla murisin ölüm tarihini 1981 olarak düzeltildiği ve ... ile ... tarafından kendilerinin taraf olmadığı bu kararın iptali istemiyle açtıkları davada da murisin gerçek ölüm tarihinin 1981 olduğu gerekçesiyle davalarının reddine karar verildiği, bu ilamın da 02.03.2021 tarihinde kesinleşmekle davacı ... ile davalı/davacı ... yönüyle de bağlayıcı hale geldiği tartışmasızdır. Murisin ölüm tarihinin 1981 olarak belirlenmesi karşısında 07.12.1984 tarihli (ve o tarih itibariyle) **murisin tüm mirasçuları arasında yapılan mirastan feragat sözleşmesinin hukuken bir geçerli bir sözleşme haline geldiği, feragat sözleşmesiyle birlikte davacı ...'ın murisin ...'ın terekesinde bir hakkının kalmadığı, terekenin payları oranında diğer mirasçılar ... ile ...'a geçtiği**” yönünde karar verilmiştir¹⁰⁴.*

Kararın içeriğinden yine hukukî işlemin tarafı mirasbırakan olmamasına rağmen mirastan feragat olarak nitelendirildiği görülmektedir. Bunun aksine olayda mirasçılarının tamamının kendi aralarında açılmış mirasın

¹⁰² Y. 14. HD, E.2017/1857, K.2021/651, 08.02.2021, (Lexpera).

¹⁰³ Ayrıca bkz. I./B./1.

¹⁰⁴ Y. 8. HD, E.2021/16061, K.2023/5092, 10.10.2023, (Kazancı).

paylaşılmasına dair bir sözleşme olduğu anlaşılmaktadır¹⁰⁵. Bu itibarla kararda “sözleşmenin ölüm tarihinin 1984 olduğunun tespiti sonrası bu tarihte geçerli hale geldiği” tespiti, işlemin niteliğiyle uyumsuzdur. Her ihtimalde mirasçılarının miras paylarını konu ettiğinin anlaşıldığı hukukî işlem, mirastan feragat olarak nitelendirilemeyecektir.

Yargıtay’ın işaret edildiği üzere hukukî işlemi, taraf isimlendirmesinden bağımsız tarafların gerçek iradelerini esas alarak nitelendirdiği kararları da mevcuttur. Bu kapsamda taraflarca mirastan feragat olarak nitelendirilen hukukî işlem, açılmamış miras payının devri olarak nitelendirilmiştir. Ancak ilgili kararda da işleme konu edilmiş “tereke sayısı” gözetilmemiştir. Buna göre:

“...Muris ...’ın vefatından sonra yapılan Burhaniye Noterliği’nin 09.11.2010 tarih, ... yevmiye sayılı Düzenleme Şeklinde Karşılıklı Mirastan Feragat Sözleşmesi’nde ise davalı ...’ın, muris ... adına kayıtlı olan ve sözleşmede yer alan taşınmazlarındaki miras haklarından ... ve ... tarafından kendisine ödenecek olan 250.000,00 TL para ve annesi ..., ..., ... ve kendisinin müşterek iken hisseli olarak maliki olunan 253 ada 4 parsel numaralı taşınmazdaki hisselerinin tamamının bedelsiz olarak devir etmeleri şartıyla, annesi ...’dan ve muris ve muristen annesi ...’a intikal eden ve edecek olan taşınmazlardaki miras haklarından gayri kabili ve kendi alt soyunu da bağlayacak şekilde ... ve ... lehlerine feragat ettiği anlaşılmaktadır. Davalı ...’ın yaptığı sözleşmeler murisin sağlığında yapıldığı için açılmamış bir miras üzerindeki payın devri sözleşmesi niteliğinde olup, mirasçının mirasçılık sıfatı ve paylarını etkilemeyeceğinden, Bölge Adliye Mahkemesince bu gerekçeyle mirasçılık belgesinin iptaline yönelik talebin reddi gerekirken yazılı gerekçe ile reddine karar verilmesi doğru görülmemiştir”¹⁰⁶.

Öncelikle taraflar hali hazırda açılmış bir miras payına karşılık anlaşıldığı şekliyle ortak mirasçısı buldukları başka bir mirastaki hak sahipliklerini

¹⁰⁵ Kararın içeriğinde tarafların paylarını devrederek ortaklıktan mı ayrıldığı yahut terekeyi veya terekedeki değerleri paylaşımına mı konu ettiği doğrudan anlaşılmamaktadır.

¹⁰⁶ Y. 7. HD, E.2023/1360, K.2023/3088, 05.06.2023, (<https://karararama.yargitay.gov.tr/>).

hukukî işleme konu etmiştir. Karar metninden 2010 tarihli sözleşmenin tarafları ise anlaşılmamaktadır. Bununla birlikte TMK m. 678 uyarınca mirasbırakanın da katılımının (yahut izninin) arandığı ve kararda bu husus irdelenmediği dikkate alındığında mirasbırakan “annenin” de işleme taraf olduğu ve ilgili hukukî işlemde taahhütte bulunan kişilerden biri de “anne” olduğu anlaşılmaktadır. Taraflar arasındaki hukukî ilişkinin konusu açılmamış miras payı olmasına rağmen uyumsuzluğun TMK m. 678’e göre çözüme kavuşturulması isabetsizdir. Somut olayda açılmış miras payı üzerindeki hak sahipliğinin karşılığında; henüz açılmamış terekedeki (annenin mirası) hak sahipliğinden feragat edildiği görülmektedir. Feragatte ivaz, açılmış miras payı üzerindeki hak sahipliği de olabilecektir. Bu kapsamda “murisin sağlığında yapıldığı iddia edilen (annenin terekesi)” hukukî işlem mirastan feragat olduğu için feragat edenin mirasçılık sıfatı sona erer. Somut olayda birden fazla tereke üzerindeki hak sahipliğinin işleme konu edildiği gözetilmeksizin karardaki mirasçılık belgesi talebinin hukukî himaye görmesi isabetli değildir.

4. Yargıtay kararlarındaki hukukî işlemlerin nitelendirilmesine dair aksaklıklar, işlemin hüküm ve sonuçlarının belirlenmesi bakımından da birtakım sorunları beraberinde getirmektedir.

Bu kapsamda takip eden karar, açılmamış miras payının devrine bağlanan hukukî sonuca ilişkindir. Yargıtay mirasbırakanın katılımıyla gerçekleştirilen beklenen (açılmamış) miras payının devri sözleşmesine mirasçının tenkis davası açması hakkından da feragat etmiş olacağı hukukî sonucunu bağlamıştır. Kararda:

“...Mirastan feragat sözleşmesine muris ile birlikte katılan mirasçının tenkis davası açması doğru” olmadığı tespitine yer verilmiştir. Buna ek olarak: “16/06/1987 tarihli sözleşmeye miras bırakanın da katılmış olmasına, sözleşmenin 7.maddesinin Medeni Kanununun 613.maddesine uygun bulunmasına, bu süratle davacı tenkis davası hakkında feragat etmiş olmasına göre hükmün” kurulması gerektiği ifade edilmiştir¹⁰⁷.

¹⁰⁷ Karar için bkz. Y. 2. HD, E.1998/6675, K.1998/8059, 25.06.1998; devir sözleşmesinde mirasbırakana ait bir mührün bulunmasının da yeterli olacağı yönünde ayrıca bkz. Y. 8. HD, E.2009/979, K.2009/2792, 02.06.2009, (Kazancı).

Kararda taraflar arasındaki hukukî ilişkinin niteliğine dair birbiriyle ilk bakışta uyumsuz olduğu düşünülen tespitler, Yargıtay'ın mirasbırakanın da katılımı halinde beklenen miras payını devreden mirasçının, mirastan feragat ettiğini kabul ettiği yaklaşımla birlikte ele alındığında anlam kazanacaktır. Bu ihtimalde mirastan feragat eden mirasçı, mirasçılık sıfatını da kaybetmiş olacağı için tenkis talebinde de bulunamayacaktır¹⁰⁸. Ancak mirasbırakanın “katılımının” ne suretle gerçekleşeceğine dair farklı kararlar olduğu gözetildiğinde; kararın isabeti de tartışmaya açılabilir. Zira Yargıtay mirasbırakanı da tarafı olarak nitelendirdiği açılmamış miras payının devri için adi yazılı şekli yeterli görmüştür. İlgili hukukî işlemde mirasbırakan tarafından paylaşım kuralı öngörülmüş olması ihtimalini ve mirasbırakana yöneltilen “pay devir” iradesinin hüküm ve sonuçlarını diğer bir ifadeyle mirastan feragat teşkil edip etmediğini değerlendirmeksizin; hukukî işlemi MK m. 613 (TMK m. 678) uyarınca geçerli kabul etmiştir. Buna göre:

“...Miras bırakan C. E. ölümünden önce eşi ve tüm çocukları ile birlikte 18.3.1983'te miras taksim sözleşmesi başlığı altında bir senet düzenlemişlerdir. Miras bırakanın eş ve çocukları muhtemel terekedeki taşınmazların kime ait olacağını, nasıl kullanılacağını, belirlemişlerdir. Miras paylarını kendi aralarında birbirlerine devretmişlerdir. Yapılan sözleşme, 743 sayılı Medeni Kanununun 613. maddesine uygundur. Gerçekleşen bu durum karşısında davanın reddi gerekirken hukuki nitelemede yanılğıya düşüp, yazılı şekilde hüküm kurulması usul ve yasaya aykırıdır”¹⁰⁹.

Yargıtay birden fazla mirasbırakanın terekesinde ortak mirasçı olan kişilerin her birinin terekesindeki hak sahipliklerine yönelik (miras payının) devir ve paylaşımının tek bir metin kapsamında geçerli olarak gerçekleştirilebileceği kanaatindedir. Buna göre:

“...Dosya arasındaki tapu kayıtlarına göre 415 parsellerin tarafların ortak miras bırakanı Emine, 109 ada 4 ve 162 ada 3 parsellerin de Ahmet adına tapuda kayıtlı buldukları, tarafların adı geçen kayıt maliklerinin mirasçıları arasında yer aldıkları anlaşılmıştır. Davacılar vekili tarafından dosyaya sunulan Nazilli Birinci Noterliği'nce düzenlenen 10.04.1980 gün, 5269 yevmiye numaralı “düzenleme şeklinde taksim sözleşmesi” başlıklı belge

¹⁰⁸ Ayrıca bkz. I./B./2.

¹⁰⁹ Y. 2. HD, E.2003/2492, K.2003/4868, 03.04.2003, (Kazancı).

uyarınca miras bırakan Emine ve Ahmet'in katılım ve onayıyla mirasçılık belgesinde isimleri geçen mirasçılarının dava konusu parselleri ve dava dışı bulunan diğer parselleri taksim ettikleri belirlenmiştir. Sözleşmenin incelenmesinden de anlaşılacağı üzere, taksim sözleşmesi miras bırakan Ahmet ve Emine'nin sağlığında düzenlenmiştir. ...Başka bir anlatımla, Ahmet ve Emine'nin sağlığında katılımlarıyla terekesi mirasçıları arasında taksim edilmiştir. Bu şekilde düzenlenen bir taksim sözleşmesi geçerli olup, taraflar yönünden bağlayıcıdır”¹¹⁰.

Yine Yargıtay başka bir uyuşmazlık hakkında sonucu itibarıyla doğru olsa da karardaki hukukî nitelendirme sebebiyle anlaşılması güç bir karar vermiştir. Kararda esasında paylaşımına konu edilen tereke değeri üzerinde mirasçılık sıfatıyla hak sahipliği sona ereceğinden; mirasçıların miras payının devri hukukî işlemine başvuramayacağı ifade edilmektedir. Bu durumun bir hukukî sonucu olarak mirasçılar arasında adi yazılı şekilde gerçekleştirilebilecek kısmi devrin geçersiz olduğuna hükmedilmek istenmiştir. Ancak kararda varılan netice lafzı itibarıyla paylaşmaya rağmen resmi şekilde gerçekleştirilen pay devrinin geçerli olduğu sonucuna ulaşılmasına sebep olmaktadır. Buna göre:

“...Davacı vekili, müvekkilin murisinden kalan arsa üzerine yapılan binada mirasçılara düşen dairelerin 09.02.2010 tarihli tutanakla aralarında paylaşıldığını ve tüm mirasçıların davalı ...'e vekaletname verdiklerini, davalı ...'in aldığı vekaleti kötüye kullanarak müvekkiline ait hisseyi kendi üzerine tescil ettirdiğini ileri sürerek Kahramanmaraş ili, Merkez ilçesi, ... Mahallesi 4766 ada 3 parsel 1. Blok 1 numaralı bağımsız bölümde bulunan dükkan vasıflı taşınmaz üzerinde davalı adına kayıtlı 2/11 hissenin iptali ile müvekkil adına tapuya tesciline karar verilmesini talep etmiştir. ... Miras yoluyla intikal eden malda iştirak çözülmüş ve paylı olarak tapu siciline tescil edilmişse o mal artık tereke malı olmaktan çıkar ve TMK'nın 676. maddesinde gösterilen şekilde taksime konu olamaz. (13.09.1995 tarihli ve 7830 Esas, 8711 Karar sayılı Yargıtay 2. Hukuk Dairesi)Dava konusu taşınmaz üzerinde paylı mülkiyet oluşmuşsa miras taksim sözleşmesine dayalı tescil istenemez. Tarafların murisi 08.03.2005 tarihinde vefat etmiştir.

¹¹⁰ Y. 2. HD, E.2008/1597, K.2008/2554, 08.05.2008, (Kazancı).

Davaya konu taşınmaz miris ...'a aitken, 07.08.2007 tarihinde yapılan intikal ve 18.10.2007 tarihinde kat irtifakı tesis edilmesiyle tereke malı olmaktan çıkmış, müşterek mal haline dönüşmüştür. Bu tarihten sonra yapılan açılmış miras pay devri sözleşmesi resmi şekilde yapılmadığından geçersizdir”¹¹¹.

Karar bir bütün olarak ele alındığında esasında, devir işlemi için taşınmaz devrinin genel kurallarının geçerli olacağı ve dolayısıyla bir miras payının devrinin mevcut olmadığı ifade edilmek istendiği düşünülmektedir. Ancak sorunun işlemin niteliğinde değil; şeklinde olduğu yaklaşımı kararı eleştiriye açık hale getirmektedir.

Sonuç Yerine

Bu çalışma kapsamında ulaşılan sonuçlar aşağıdaki gibi özetlenebilecektir:

1. Miras hakkının konu edildiği hukukî işlemlerin kendine özgü rejimi, uyumsuzluk halinde yargı mercilerince nitelendirilmesine yönelik kendine özgü sorunlara sebep olmaktadır. Bu çalışmada ilgili işlemlerin yargı kararlarındaki nitelendirme sorununa odaklanılmıştır. Böylece miras payının mirasçının açılmasından önce yahut sonra devri, mirastan feragat ve paylaşma sözleşmesi arasındaki sınırlar belirlenmeye gayret edilmiştir.
2. İlgili incelemede öğretideki tartışmalardan ziyade Yargıtay kararlarının soruna yaklaşımı tespit edilmiş ve hem önceki hem de yürürlükteki Medeni Kanun dönemindeki sayılan hukukî işlemlere dair Yargıtay kararları mümkün olduğunca geniş çerçevede taranmıştır.
3. Yargıtay kararları, yalnızca eleştirilmek cihetiyle değil; bir hukukî soruna getirdiği çözümün etkilerinin tespiti ve ayrıca verilen kararın sistemin bütünüyle uyumlu bir sonuca ulaşılabilme için nasıl değerlendirilmesi gerektiği sorusundan hareket edilerek ele alınmıştır. Bu kapsamda Yargıtay resmi şekilde yapılmış açılmamış miras payının devrine yönelik hukukî işleme mirasbırakanın katılımının tarafı olduğu bir mirastan feragat sözleşmesinin geçerlilik şartlarına uyulması anlamına geldiği kanaatindedir. Bu doğrudan ifade edilmemişse de pay devrine yönelik hukukî işlemler için verdiği kararlar ancak dolaylı olarak bu şartı

¹¹¹ Y. 7. HD, E.2022/5980, K.2022/7201, 24.11.2022, (Kazancı).

aradığının kabul edildiği takdirde anlam kazanmaktadır. Bir diğer ifadeyle Yargıtay işlemi hukukî sonuçları itibarıyla feragatle bir değerlendirmektedir.

4. Yargıtay miras hakkına yönelik hukukî işlemlerin taraflarını değil; tarafların işlemi nitelendirmelerini ön planda tutmaktadır. Yargıtay'ın taraf isimlendirmesi odaklı yaklaşımı, hukukî işlemin tabi olacağı hükümsüzlük rejimi bakımından da karmaşaya sebep olmaktadır.
5. Son olarak Yargıtay kararlarında hukukî işlemler nitelendirilmesine dair aksaklıklar, işlemin hüküm ve sonuçlarının da anlamlandırılmasında birtakım sorunları beraberinde getirmektedir. Özellikle ölüme bağlı tasarrufların tabi olduğu geçersizlik rejiminin, sağlararası hukukî işlemlere de tatbiki gibi çelişki sonuçlara sebep olmaktadır.

KAYNAKÇA

- Akkanat, Halil. *Ölümün Özel Hukuk İlişkilerine Etkisi*. İstanbul: Filiz Kitabevi, 2004.
- Akkanat, Halil. *Medeni Hukukun Uygulanmasında Yöntem*. İstanbul: Filiz Kitabevi, 2024.
- Antalya, Gökhan. *Mirastan Feragat Sözleşmesi*. İstanbul: Alkım Yayınevi, 1999.
- Antalya, Gökhan ve İpek Sağlam. *Miras Hukuku*. İstanbul: Seçkin Yayıncılık, 2021.
- Ayan, Mehmet ve Nurşen Ayan. *Miras Hukuku*. Ankara: Adalet, 2023.
- Aydıncık-Midyat, Şirin. "Evlenmeden Önce Mirastan Feragat Sözleşmesi Yapılabilir mi?." *İMHPD* 8, S. 1 (Mart 2023): 211-237.
- Aydıncık-Midyat, Şirin. "Açılmamış Miras Payı Üzerindeki İşlemlere İlişkin Yargıtay Uygulaması." İçinde *Medeni Hukuk Alanındaki Güncel Yargıtay Kararlarının Değerlendirilmesi Cilt IV: Miras Hukuku*, ed. Baki İlkay Engin, 149-175. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2023.
- Ayiter, Kudret. *Medeni Hukukta Tasarruf Muameleleri*. Ankara: İstiklal Matbaacılık ve Gazetecilik Kollektif Ortaklığı, 1953.
- Ayiter, Nuşin. *Türk Medenî Kanunu ve Borçlar Kanununda Elbirliği Ortaklıkları (İştirak Halinde Mülkiyet)*. Ankara: Yeni Desen Matbaası, 1961.
- Bıçakçı, Levent. *Mirastan Feragat Sözleşmesi*. İstanbul: Kazancı Hukuk Yayınları, 1999.
- Bolatoğlu, Bolat. *Miras Açıldıktan Sonra Miras Hakkının Devri Sözleşmesi*. İstanbul: Kazancı Hukuk Yayınları, 1984.
- Bosshardt, Martina. *OFK-Orell Füssli Kommentar, ZGB-Schweizerisches Zivilgesetzbuch*. Zürich: Orell Füssli Verlag, 2021.
- Çabri, Sezer. *Miras Hukuku Şerhi Cilt-I*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2022.
- Çabri, Sezer. *Miras Hukuku Şerhi Cilt-III*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2022.
- Çakırca, S. İrem. "Miras Payının Devri Sözleşmeleri." İçinde *Prof. Dr. Hüseyin Ülgen'e Armağan*, C. II, ed. Abuzer Kendigelen, 1819-1846. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2007.
- Dural, Mustafa ve Turgut Öz. *Türk Özel Hukuku Cilt IV-Miras Hukuku*. İstanbul: Filiz Kitabevi, 2023.
- Dural, Mustafa ve Suat Sarı. *Türk Özel Hukuku Cilt I-Temel Kavramlar ve Medeni Kanununun Başlangıç Hükümleri*. İstanbul: Filiz Kitabevi, 2023.
- Dural, Mustafa. *Miras Sözleşmeleri*. İstanbul: Fakülteler Matbaası, 1980.

- Engin, Baki İlkay. “Zümrede Halefiyet İlkesi Işığında Mirastan Feragatin Altsoya Etkisi (TMK 528 III Kuralının Anlamı).” İçinde *Prof. Dr. Sermet Akman’a Armağan*, ed. Saibe Oktay Özdemir, Azra Arkan Serim, Atilla Altop, 379-403. İstanbul: Filiz Kitabevi, 2020.
- Eren, Fikret ve İpek Yücer Akıntürk. *Miras Hukuku*. Ankara: Yetkin Yayınları, 2023.
- Ergün, Halit. *Miras Paylaşım Sözleşmesi*. Ankara: Yetkin Yayınları, 2022.
- Ergüne, Mehmet Serkan. “Terekedeki Münferit Mallar İçin Kısmi Paylaşım Davası Açma İmkânının Değerlendirilmesi.” *MÜHFHAD* 22, S. 3 (2016): 1063-1085.
- Escher, Arnold. *Kommentar zum schweizerischen Zivilgesetzbuch, II Band-Das Erbrecht, Erste Abteilung: Die Erben (Art. 457-536 ZGB)*. Zürich: Schulthess, 1959.
- Fries, Martin ve Reiner Schulze. *Nomos Handkommentar Bürgerliches Gesetzbuch*. Baden-Baden: Nomos, 2021.
- Genç-Arıdemir, Arzu. *Mirasın Açılmasından Sonra Yapılan Miras Sözleşmeleri*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2012.
- Göksu, Tarkan. *CHK-Handkommentar zum Schweizer Privatrecht*. Zürich: Schultess, 2023.
- Gönen, Doruk. *Mirasın Paylaşılması*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2023.
- Hatemi, Hüseyin. *Miras Hukuku*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2022.
- Hrubesch-Millauer, Stephanie. *CHK-Handkommentar zum Schweizer Privatrecht*. Zürich: Schultess, 2023.
- İmre, Zahit ve Hasan Erman. *Miras Hukuku*. İstanbul: Der Yayınları, 2022.
- İnan, Ali Naim, Şeref Ertaş ve Hakan Albaş. *Miras Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2024.
- İşgüzar, Hasan Mehmet Demir ve Süleyman Yılmaz. *Miras Hukuku*. Ankara: Yetkin Yayınları, 2019.
- Karabağ-Bulut, Nil. *Medeni Kanununun 23. Maddesi Kapsamında Kişilik Hakkının Sözleşme Özgürlüğüne Etkisi*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2014.
- Kılıçoğlu, Ahmet. *Miras Taksim Sözleşmesi*. Ankara: Yetkin Yayınları, 1989.
- Kılıçoğlu, Ahmet. *Miras Hukuku*. Ankara: Turhan Kitabevi, 2023.
- Kocayusufpaşoğlu, Necip. *Borçlar Hukuku-Genel Bölüm: Borçlar Hukukuna Giriş, Hukukî İşlem, Sözleşme*. İstanbul: Filiz Kitabevi, 2017.
- Kocayusufpaşoğlu, Necip. *Miras Hukuku*. İstanbul: Filiz Kitabevi, 1987.
- Korkmaz, Abdullah Furkan. *Elbirliği Mülkiyetinde Eşyanın Kullanılması ve Korunması*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2021.

- Löhnig, Martin ve Philipp S. Fischinger. *Erbrecht*. München: C.H. Beck, 2022.
- Nomer, Halûk Nami. *Beklenen Haklar Üzerindeki Tasarrufların Hukuki Sonuçları*. İstanbul: Beta, 2023.
- Nomer, Halûk Nami ve Mehmet Serkan Ergüne. *Eşya Hukuku*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2023.
- Oğuzman, M. Kemal. *Miras Hukuku*. İstanbul: Filiz Kitabevi, 1995.
- Özakman, Cumhuri. *Miras Payının Devrine İlişkin Sözleşmeler*. İstanbul: Kazancı Hukuk Yayınları, 1984.
- Öztaş, Bilge. *Miras Hukuku*. Ankara: Yetkin Yayınları, 2023.
- Piotet, Paul. *Schweizerisches Privatrecht, Band IV/1: Erbrecht erster Halbband*. Basel: Helbing & Lichtenhahn, 1978.
- Ruhwinkel, Sebastian. *Münchener Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch Band 3: Schuldrecht-Allgemeiner Teil II*. München: C.H. Beck, 2022.
- Sarıkaya, Murat. “Miras Payının Devrine Yönelik Sözleşmelerin Konu Unsuru Bakımından İncelenmesi.” *DEÜHFD* 24, S.2 (2022): 805-832.
- Schmid, Jörg, Hubert Stöckli ve Frederic Krauskopf. *Schweizerisches Obligationenrecht Besonderer Teil*. Zürich/Basel/Genf: Schulthess, 2021.
- Serozan, Rona ve Baki İlkey Engin. *Miras Hukuku*. İstanbul: Seçkin, 2022.
- Serozan, Rona. *Medeni Hukuk Genel Bölüm-Kişiler Hukuku*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2022.
- Tuor Peter ve Vito Picononi. *Berner Kommentar-Kommentar zum schweizerischen Privatrecht, Band III: Das Erbrecht Art. 457-640 ZGB*. Bern: Stämpfli Verlag, 1966.
- Wegerhoff, Stefan. *Münchener Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch, Band 11: Erbrecht*. München: C.H. Beck, 2022.
- Weimar, Peter. *Schweizerisches Zivilgesetzbuch, Das Erbrecht, BK-Berner Kommentar*. Bern: Stämpfli Verlag, 2009.
- Yıldırım, M. Fadıl. “Beklenen (Açılmamış Bir Terekedeki) Miras Hakkının Devri.” *Yargıtay Dergisi* 21, S. 1-2 (Ocak-Nisan 1995): 109-144.
- Yıldırım, M. Fadıl. “Beklenen (Açılmamış Bir Terekedeki) Miras Hakkının Devri (II).” *Yargıtay Dergisi* 21, S. 3 (Temmuz 1995): 278-293.
- Yılmaz, Süleyman. *Medeni Hukuk Cilt IV-Miras Hukuku*. Ankara: Yetkin Yayınları, 2024.
- Yılmaz, Süleyman. *Miras Hukuku Davaları*. Ankara: Yetkin Yayınları, 2024.

